

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 26 (1673)

28 чэрвеня 2024 г.

Цырымонія ўшанавання навуцэнцаў і студэнтаў — пераможцаў міжнародных прадметных алімпіяд, творчых конкурсаў і фестываляў, лаўрэатаў спецыяльных фондаў Прэзідэнта адбылася на гэтым тыдні ў Беларуска-літвінскім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Працяг тэмы — на стар. 4.

На фота: уладальніца Гран-пры XII Рэспубліканскага творчага радыёконкурсу «Маладыя таленты Беларусі» Маргарыта Цумарава і лаўрэат XXXII Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні «Віцебск-2023» Самір Елчыцеў.

Фота Уладзіміра Шлапака

Найперш Кіраўнік нашай дзяржавы адзначаў добрую працу знешнепалітычных ведамстваў абедзвюх краін:

— Я заўсёды гаварыў, што нашы МЗС могуць быць узорам для іншых ведамстваў у рабоце на саюзным нашым трэку. Я вам перш за ўсё за гэта ўдзячны. Але асабліва ўдзячны за тую работу, якую перш за ўсё вы і кіраўніцтва Расіі праводзілі па дачыненні нас да Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва, а таксама ў гэтай арганізацыі, — заявіў беларускі лідар.

У сваю чаргу, Сяргей Лаўроў запэўніў, што па пытанні набліжанага супрацоўніцтва членства ў ШАС усё вырашана:

— Усе дамоўленасці ўжо замацаваны. Самым першым актам саміту ў Астане будзе афіцыйнае прыняцце Беларусі ў паўнапраўныя члены ШАС. Г і ўвесь астатні саміт Беларусь будзе ўдзельнічаць нароўні з усімі астатнімі членамі, — сказаў міністр замежных спраў Расіі.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў узгодненую пазіцыю Беларусі і Расіі ў знешняй палітыцы:

— Што датычыцца праблемных нейкіх пытанняў, нашых МЗС, знешняй палітыкі і нашай работы на міжнародных пляцоўках, у арганізацыях ад ААН да нашчаснай гэтай АБСЕ, у нас праблем абсалютна ніякіх няма. У нас абсалютна ідэнтычны парадок дум. Мы выступаем па асноўных пытаннях з адных і тых жа пазіцыяў. І заўсёды Расія можа разлічваць на падтрымку Беларусі па тых пытаннях, дзе мы яе здолны аказаць. Яшчэ раз дзякую за тое, што вы заўсёды нам аказваеце адпаведную падтрымку, — падкрэсліў Прэзідэнт Беларусі.

Сяргей Лаўроў адзначыў, што знешнепалітычным ведамствам старэйшага максімальна эфектыўна выконваць тэа стратэгічныя задачы, якія ставяць прэзідэнты Беларусі і Расіі ў сферы знешняй палітыкі.

Паводле прас-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

3 агульных пазіцый

Беларусь і Расія дэманструюць, як моцна будавацца адносіны паміж дзяржавамі. Пра гэта заявіў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка на перамовах з міністрам замежных спраў Расіі Сяргеем Лаўровым.

Знак братэрства

Фота БЕЛТА

Віцебск, Полацк і Наваполацк прынялі XI Форум рэгіёнаў Беларусі і Расіі на тэму “Роля міжрэгіянальнага супрацоўніцтва ў лабудове інавацыйнай эканомікі Саюзнай дзяржавы”.

Асаблівае месца ў праграме маштабнай падзеі занялі культурныя мерапрыемствы. На віцебскіх вуліцах разгарнуліся выставы кірмашу рамеснікаў і мастакоў, экспазіцыя старых фотаздымкаў “Віцебск гістарычны”, прэзентацыя нацыянальных кухняў беларускіх і расійскіх рэгіёнаў.

У мерапрыемствах форуму актыўна заўдзячалі музеі і выставачныя залы. Удзельнікам прапанавалі насычаную турыстычную праграму з наведваннем найбольш значных устаноў і помнікаў рэгіёна: Музея Марка Шагалі, Музея гісторыі Віцебскага народнага мастацкага вучылішча, Сафійскага сабора, Спаса-Еўфрасініеўскага жаночага манастыра і іншых аб’ектаў.

Дыялог культур

Ад Расіі да Індыі, ад Кітая да Калумбіі — прадстаўнікоў 33 краін збіраў сёлета Міжнародны фестываль мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”.

Творчы форум прайдзе з 9 па 15 ліпеня.

Штогод падзея па шырыне межы і прыцягвае артыстаў ды глядачоў з новых дзяржаў. Гэтым разам толькі ў конкурсных праграмах паўдзельнічаюць выканаўцы з 22 краін. Відэма, у Віцебску з нецярпеннем чакаюць і ўсенародна любімых спевакоў. Палача шчырамоці адкрыцця на сцэну Летняга амфітэатра выйдзе Алег Газманав і Рыгор Лепс, Дзіма Білан, Таісія Павалі, Ані Лорак і іншыя зоркі. Самесная беларуска-расійская пастановачная група рыхтуе грандыёзны канцэрт.

Асноўнымі тэмамі фестывалю стануць 80-годдзе вызвалення нашай краіны ад ня-

мецка-фашысцкіх захопнікаў, Год якасці, 110-годдзе з дня нараджэння кампазітара Марка Фрадка, які з’явіўся на свет у Віцебску, 30-годдзе ансамбля “Зібры” ды іншыя значныя даты.

Па традыцыі духоўную сувязь і агульныя каштоўнасці Беларусі і Расіі адлюстроўваюць Дні Саюзнай дзяржавы. Галоўны пункт праграмы — канцэрт “Народнае братэрства даражэйшае за ўсякае багацце”. На сцэну выйдзе не толькі відэма артысты і калектывы, такія як хор імя Пятніцкага і “Песняры”, але і малядыя таленты.

Да 225-годдзя з дня нараджэння Аляксандра Пушкіна ў канцэртнай зале “Віцебск” прэзентуюць сучаснае працэнта “Казкі пра цара Салтана” на музыку Дзімтрыя Акімава.

Аляксандра Захэпіна. А ў Віцебскай абласной філармоніі выступіць Аскар Абдразакаў з песнямі пра вайну і Вялікую Перамогу.

Нашчадкі герояў

У сталіцы падвалі вынікі агульнарэспубліканскай акцыі “Разам з мастацтвам”, прымеркаванай да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Марафон, арганізаваны Маладзёжным тэатрам эстрады пры падтрымцы Міністэрства культуры, стартаваў у канцы сакавіка. З таго часу відэма артысты і калектывы наведвалі 38 дыялоговых пляцовак па ўсёй краіне. Творцы не толькі выступілі з патрыятычнай кампазіцыяй, але і расказалі пра героўў сваіх сямей, падзяліліся думкамі пра подзвіг беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны, даявалі важнасць зберажэння гістарычнай памяці і праўды.

— Дзя акцыі ўнікала зусім не спантанна: менавіта 80-годдзе вызвалення народа ў агульную перамогу. Прыёмна адзначаць, што моладзь веда-

пра ваенныя падзеі, шануе героўў тых часоў і захоўвае памяць аб вялікім подзвігу продкаў, — падкрэсліў мастацкі кіраўнік праекта Аляксандр Даўжэжыскі.

Да фінальнага канцэрта ў Мінскім гарадскім Палацы культуры далучыліся арт-гурт “Беларусы”, група “Аўра”, ансамбль “Верасы”, Гюнзю Яўген Ермалковіч, Вольга Калеснічова, каб паказаць уклад беларускага народа ў агульную перамогу. Прыёмна адзначаць, што моладзь веда-

пра ваенныя падзеі, шануе героўў тых часоў і захоўвае памяць аб вялікім подзвігу продкаў, — падкрэсліў мастацкі кіраўнік праекта Аляксандр Даўжэжыскі. Да фінальнага канцэрта ў Мінскім гарадскім Палацы культуры далучыліся арт-гурт “Беларусы”, група “Аўра”, ансамбль “Верасы”, Гюнзю Яўген Ермалковіч, Вольга Калеснічова, каб паказаць уклад беларускага народа ў агульную перамогу. Прыёмна адзначаць, што моладзь веда-

Падчас мітыngu ля памятнага знака “Баграціён”.

У гонар вызваліцеляў

Інфармацыйна-асветніцкая акцыя “Дарогамі славы” стартавала ў 80-ю гадавіну пачатку Беларускай наступальнай аперацыі “Баграціён”.

Урачысты мітынг з гэтай нагоды адбыўся на брацкай могілцы савецкіх воінаў у гарадскім пасёлку Парычы Светлагорскага раёна. Менавіта ў гэтых мясяцах ля Бярэзіны пачалося легендарнае наступленне Чырвонай Арміі.

Далей удзельнікі акцыі перамясціліся да памятнага знака ў гонар аперацыі “Баграціён” на 71-м кіламетры трасы Р-31, дзе таксама прайшоў урачысты мітынг. Там разгарнуліся інтэрактыўныя пляцоўкі “Партызанская друкарня”, “Лясная школа” і “Медсанбат”, палыны кінатэатр і іншыя тэматычныя лакацыі.

Ключавым момантам стала маштабнае мерапрыемства на цэнтральнай плошчы Светлагорска. Гістарыч-

ную лекцыю з праглядам фільма “Час вярнуцца” правёў генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі, дэпутат Палаты прадстаўнікоў, старшыня Беларускага таварыства “Веды” Валдзім Гітін. Падзея завяршылася канцэртам з удзелам зорак айчыннай эстрады.

— Словамі шірока перадаць дужы-ную атмасферу, што панавала ў месцах, дзе ў такіх жа летніх дзеньках і Беларускага фронту пайшлі на праўдзкіх дзетак, якіх прывялі башкі, — падзяліўся Валдзім Гітін. — Мы павінны быць аднамы паміж аб продках. Варта выходзіць да манументаў у святковы і звычайныя дні, каб ушанаваць героўў. Тады мы будзем абаронены нібытным войствам пакалення пераможцаў, якое ахвярвала жыццямі дзеля свабоды нашай краіны.

Расклад і маршрут акцыі шалкам супадаюць з храналогіяй вызвалення Беларускай зямлі. Такім чынам, наступным пунктам марафону стаў Бабруйск. Пазней удзельнікі наведваюць Чэрвеньскі раён (2 ліпеня), Полацк (6 ліпеня) і Гродна (16 ліпеня). Акцыя завяршыцца 28 ліпеня ў Брэсце. Кульмінацыяй мерапрыемства ва ўсёх населеных пунктах — урачыстая перадача кіраўніцтва рэгіёнаў дакладных копіяў штандартаў франтоў, якія вызвалілі гэтыя краі.

Кветкі ў вянок сярброўства

На Магілёўшчыне неўзабаве завяруе распушканскае свята “Купалле” (“Аляксандрыя збірае сярброў”). Традыцыйны летні фестываль адуваецца б ліпеня на малюнічым берэзе Дняпра.

Сімвалам юбілейнага, 15-га свята стане купальскі вянок. Праз усю праграму чырвонай ніткай пройдучь тэмы Гола якасці, 80-годдзі вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і 30-годдзя інстытута прэзідэнцтва.

Галоўны канцэрт “Толькі тут така зоркі” з удзелам відэма беларускіх і расійскіх артыстаў панчэцца на цэнтральнай сцэне ў 21.30. Праграму ўпрыгожаць шматлікія прэм’еры песень, а больш дынамічнай яе зробіць папулярная КВЗ-каманда з Магілёўшчыны “Локст Хаус”. Акрамя прызнаных майстроў, у сярэдзі паўдзельнічаюць малядыя таленты: фіналісты тэлепраекта “Фактар.by” і салісты Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі імя М. Я. Фінбергера.

Адна з ключавых падзей — канцэрт “Саюзныя зоркі ў гасцях у Аляксандрыі” на малой сцэне. У аснову шоу закладзены ідэі адзінства славянскай культуры і дружбы народаў. Сярод удзельнікаў — хор Срэнскага манастыра, Сяргей Вайтэнка, Зара, Аляксандр Панафэў, Жанет, Ірына Дарафеева, Руслан Аляхно.

У знаках воінаў арганізатары падтрымалі німаля цікавых навінак. Прыкладам, узабагацілі тэматычныя пляцоўкі і павылі, а “Купальскае поле” павылічылі на гектар. Убачыць творы народных майстроў і дачульніца да разнажанравых канцэртаў можна будзе выстане-кірмашы “Купальскі вянок салуджанасці”. Таксама ў праграме — народныя забавы, квізцы, фінал рэспубліканскага сельскагаспадарчага праекта “Міладар сядзі”, майстар-класы, дзіцячыя інтэрактыўныя шоу.

На пляцоўцы “З’роблена ў Беларусі” пакажуць айчынную трактарную тэхніку. Акрамя таго, да юбілейнага фестывалю ў музеі Аляксандрыяўскай сярэдняй школы разгорнута новая экспазіцыя, прысвечаная гісторыі рэспубліканскага свята “Купалле” (“Аляксандрыя збірае сярброў”).

Стратэгічны рэсурс краіны

У Беларускам дзяржаўным веце гісторыі Вялікай Айчыннай вайны адбылася ўрачыстая цырымонія ўшанавання навучніцаў і студэнтаў — пераможцаў міжнародных прадметных алімпіяд, творчых конкурсаў і фестываляў, лаўрэатаў спецыяльных фондаў Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы адоранай і таленавітай моладзі.

Надумку намесніка Прэм’ера-міністра Беларусі Ігара Петрышэнкі, адораная моладзь — гэта стратэгічны рэсурс для паступальнага развіцця нашай краіны. Як прыклад паспяховай кар’ернай траекторыі стыпендыяты віцэ-прэм’ера прывёў міністра адукацыі Андрэя Іванца і народную артыстку Беларусі Анастасію Масквіну.

— За 28 гадоў існавання фондаў, створаных па ініцыятыве Кіраўніцтва дзяржаўна-прадметных алімпіяд, падтрымку аказалі больш як 44 тысячам навучніцаў і 4 тысячам педагогаў, якія ўклаўлі душу і вельмі ўдзячныя сваім выхаванцам. Мы стварылі два банкі даных: таленавітай і адоранай моладзі. Толькі дзясць прадстаўніц нашай краіны на рознага роду міжнародных алімпіяд і конкурсах заваявалі больш за 40 медалёў. Для нас вельмі важныя іх дасягненні, творчыя зольнасці, інтэлектуальныя дасягненні, а таксама цэласнае фарміраванне іх як асоб. Неабходна, каб гэта былі сапраўдныя патрыёты Беларусі, якія б развівалі і праслаўлялі яе, — адзначыў Ігар Петрышэнка.

Лепшыя з лепшых атрымалі гранд-прэміі і нагрудныя знакі “Лаўрэат спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі”. Настаўнікі і выкладчыкі, якія дасягнулі высокіх вынікаў у рабоце з малымі і сярэднімі школьнікамі ў полі зроку дзяржавы, Кіраўніцтва краіны і нашай галіны надае значную ўвагу развіццю задаткаў юнакоў і дзяўчат, іх прафесійнаму ўз’яўленню.

Гэтак менавіта стала чарговым доказам таго, што ў Беларусі асаблівае стаўленне да маладых талентаў. Заахвочванні з боку дзяржавы служаць далаткова матывацыяй да новых перамоў. І менавіта маладая творчая і навуковая эліта будзе фарміраваць будучыню нашай краіны.

Алена Кузняцова, студэнтка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў:

Ігар Шувалаў, выкладчыца Магілёўскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў, кіраўнік Заслужанага амагараўскага калектыву Рэспублікі Беларусь народнага харэаграфічнага ансамбля “Алеся”:

— Гранд-прэмію нашаму калектыву прынесў дыплом I ступені на XXXIII Міжнародным фестывалі сучаснай харэаграфіі ў Вітэбску. Гэта вынік планамернай карпатлівай працы. Званне лаўрэата спецыяльнага фонду Прэзідэнта адкрывае перспектывы і натхняе на далейшы рост. Такія адзнакі да маладых творцам стымулююць рухліва ўдасканалваць майстэрства і імкнуцца да вышэйшага. Вельмі прыемна, што Міністэрства культуры адзначыла і мае асабістыя поспехі, узнагародзіўшы граматамі вядомства.

Любоў Глазавая, магістрантка Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі:

— Я заваявала сярэбраны медаль Дольфійскіх гульніў і Гран-пры XXVIII Міжнароднага конкурсу маладых музыкантаў імя Д.Б. Кабалёўскага. За гэтыя дасягненні ўдостоена высокай ацэнкі ад нашай дзяржавы. Мош-на чакала гэтыя ўзнагароды. Гэта кажа аб якасці маёй дзейнасці і сведчыць пра падтрымку з боку кіраўніцтва краіны. Ушанаванне на такім узроўні — нагода задумашца, дзякуючы каму ўсе гэтыя дасягненні атрыманы, хто быў побач са мной? І хочацца падзякаваць маме, якая заўсёды верыла ў мяне, майму педагогу і навукарадыцельцу граматамі вядомства.

Ветразі мары

Прадстаўнікі актыўнай і здольнай моладзі з усёй Беларусі збіраюцца сёння ў сталіцы на рэспубліканскім свяце выпускнікоў устаноў вышэйшай адукацыі. Яго ўдзельнікамі стануць тры тысячы студэнтаў, якія дасягнулі высокіх вынікаў у вучобе, грамадскай і культурнай дзейнасці, спорце.

Мерапрыемства пад адкрытым небам пройдзе на пляжоўцы каля Палаца спорту. Сёння на беразе Савані нагалава прыстань, што арначна ўпісана ў канцэпт фэсту, сімвалам якога сталі “Ветразі мары”. Для гэтай прадумлена інтэрактыўная праграма і канцэрт з удзелам зорак беларускай і замежнай эстрады. Арганізатары падрыхтавалі для выпускнікоў шмат падарункаў, а таксама вышэйшыя класы Цяпер наша мэта — людзі з парашонным зроку. Праект “Музей навобомацак” адкрыў шырокае магчымасці для ўсіх наведвальнікаў, бо дазваляе выкарыстоўваць усе органы папачуў. Гэта дапаможа заглябніцца ў спадчыну Якуба Коласа і зведзь яго эпоху, а таксама адлучыць пановам сам музей.

Музей для ўсіх

Некаторым яшчэ надаўна былі фізічна недаступнымі такія простыя рэчы, як паход у краму, бібліятэку ці музей. Дзяржава зрабіла шмат, каб розныя людзі атрымалі аднолькавыя магчымасці. Зрабіць жыццё асоб з інваліднасцю больш якасным і насычаным імкнучы і супрацоўнікі нашай галіны. Прыклад таму — праект “Музей навобомацак”, які за кошт гранта Прэзідэнта ў сферы культуры рэалізуе намеснік дырэктара Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа Марыя Казакевіч.

У музеі адраправаваны маршрут, на якім самыя яркія аб’екты экспазіцыі даступныя для знаёмства праз тактыльныя ўспрыманне, гук, нюх, матарыку

Інклюзія — працэс уключэння людзей з абмежаванымі магчымасцямі здароўя ў актыўнае грамадскае жыццё. Гэтай тэмай Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа займаецца з 2018 года. Ва ўстанове рэалізаваныя сталыя праекты “Гэтыя рэчы без меж” і “Алужы музей”, да якіх прычымліліся і Марыя Казакевіч. Знаёмства з досведам расійскіх калег палало ёй разумення, як эфектыўна далучыць да культурных набыткаў людзей з пагоршаным зрокам.

— **Марыя Міраславава, чым ваш праект адраправае ад таго, што ўжо зроблена ў музеі?**

— Для мяне інклюзія — пра стварэнне нагоды для паходу ў музей, а даступнасць — пра фізічную магчымасць уваходу і ўспрымання. Мы стараемся даць і пра тое, і пра другое.

Раней ва ўстанове былі праекты для дзетак з парашонным слыху. Мы працавалі з выхаванцамі школы-інтэрната: знаёмлілі іх з музеем і некаторымі экспанатамі, падзілі майстар-класы. Цяпер наша мэта — людзі з парашонным зроку. Праект “Музей навобомацак” адкрыў шырокае магчымасці для ўсіх наведвальнікаў, бо дазваляе выкарыстоўваць усе органы папачуў. Гэта дапаможа заглябніцца ў спадчыну Якуба Коласа і зведзь яго эпоху, а таксама адлучыць пановам сам музей.

Хочацца адзначыць аб’екты, якія мы, музейшчыкі, рыхтуем нешта адмыслова для людзей з інваліднасцю. Лепш падразважыць, як зрабіць устаноў больш адкрытай для кожнага. Прышло разуменне, што стварэнне спецыяльных зонаў — гэта від сестраганні. Прыкладна, асобная праекцыя тэкстыльных карцінаў і таблічакі шрыфтам Брайля для нечуўных людзей. На маё разуменне, лепш знаходзіцца ў патоку наведвальнікаў, калі тактыльнымі экспанатамі даступны на агульнай экспазіцыі. Прымаючы людзей з інваліднасцю, варта даваць ім свабоду выбару, куды пайсці і што паглядзець, а не адвольці ім “зручны час” і “зручную залу”.

— **Якія працы па праекце выконваюцца цяпер?**

— Пакуль праект знаходзіцца на этапе распрацоўкі. Наша творчая каманда спрабуе на сабе адлучыць праблемы людзей з абмежаванымі магчымасцямі здароўя, якія паўстаюць перад імі пры наведванні музеяў. Быў падрыхтаваны маршрут, абраны залы літаратурна-дакументальнай і мемарыяльнай экспазіцыі, самыя яркія аб’екты для знаёмства праз тактыльныя ўспрыманне, гук, нюх, матарыку. Мы паспрабавалі аказаць на шэраг пытанняў. Ці можна памацаць непасрэдна экспанаты аб неабходна вырабіць іх тактыльныя малодзі, ці выдаць экспанат гукі, ці валодае ён нейкім адмысловам пахам? Мы заваявалі вочы і спрабавалі пераімчыцца на нашым будынку. У выніку зраўнемілі многія рэчы, на якія раней ніхто не звяртаў увагі. Акрамя таго, ідзе работа на стварэнні новай вэбсайта для людзей са слабым зрокам.

— **Вы згадалі, што праект дасць новыя магчымасці ўсім наведвальнікам, не толькі людзям з абмежаванымі магчымасцямі здароўя выкарыстоўваць да нашага філіяла на Стаўбоўшчыне. Таму сёлетня музей плануе комплексна мерапрыемстваў, каб і там зрабіць магчымым экскурсіінае абслугоўванне для гэтай катэгорыі наведвальнікаў.**

— Так, 3D-копіі экспанатаў будзем выкарыстоўваць і падчас агульных экскурсій. Адначасна, што некаторыя малодзі будучы зробіць з працэдураў, якіх няма ў пастаяннай экспазіцыі. На-

прыклад, гэта сэрбны партабак з гравіроўкай, палорны паэту на 60-годдзе ў Тахшэне падчас эвакуацыі. Гэта падружны званок (элемент канскай зброі), якім Якуб Колас карыстаўся, калі настаўнічаў у Верхменскай школе. Тактыльны малодзі чарчак, якія класіку і яго жонкі Марыі на сэрбанае введзе палары Янка Купала і Уладзіслава Лучыч. Каб нечуўных людзі змоглі ўвільні, які выгляд народныя тактыльныя малодзі буютаў Якуба Коласа і яго жонкі.

Плануем таксама дапоўніць мемарыяльную экспазіцыю тактыльнымі станцыямі. Напрыклад, пад палатом Галіны Гарэлавой “Нёман у ваколіцах Мікалаеўшчыны” ў вялікай гасцёўніцы размесціць тактыльную графіка самой карціны і подліс шрыфтам Брайля: “Дарогаму і любімым Якубу Коласу ў дзень саміздэцінаўдзёна. Азгубы”, тактыльны плашчак з барозы. Для экспаната можна будзе адлучыць і водар малой раздзімы Песняра.

— **Якая доля людзей з абмежаванымі магчымасцямі здароўя сярод агульнай колькасці наведвальнікаў музея?**

— Яна невядомая. Але запыт на музейнае абслугоўванне людзей з інваліднасцю ёсць. І ён даволі вялікі. Зараз, калі пра нашу дзейнасць па інтэрнэце становіцца вядома, мы атрымліваем усё больш і больш заўмоў на такія экскурсіі. Будынак музея з’яўляецца гісторыка-культурнай каштоўнасцю, таму ліфта на другі паверх няма. Але мы прапрацуём экскурсіінае маршруты так, каб людзі з абмежаванымі патрэбамі не адлучалі ізрачунасеці.

Хочацца адзначыць, што вялікую цікавасць людзі з абмежаванымі магчымасцямі здароўя выкарыстоўваюць да нашага філіяла на Стаўбоўшчыне. Таму сёлетня музей плануе комплексна мерапрыемстваў, каб і там зрабіць магчымым экскурсіінае абслугоўванне для гэтай катэгорыі наведвальнікаў.

Віктар ГАУРЫШ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Пра вайну — у новым фармаце

Рэспубліканская прэ’ера анімацыйна-дакументальнага альманаха “Мемарыяльныя комплексы Беларусі” адбылася 27 чэрвеня. Зборнік прэзентавалі ў айначых кінатэатрах, а таксама ў дзіцячых лагерах.

Новы праект Нацыянальнай студыі “Беларусьфільм” прывесчыны 80-годдзю вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Ён знаёміць глядачоў з жыццём мемарыялаў — “Буйніцкае поле”, “Прапару”, “Ала”, “Дзецім — ахвярам вайны” і “Баграціён”. Над эпізодамі працавалі творчыя групы знакамітых рэжысёраў-аніматоў Канстанціна Андрушачкіна, Ірыны Тарасвай, Аляксандра Ленкіна, Наталлі Касцючэнка і Таціяны Кублішчай.

— Вялікі дзякуй нашай дзяржаве за падтрымку беларускіх анімацый, якая застаецца ўнікальнай. Менавіта на нашай кінастудыі тэма ліхалецця знайшла адлюстраванне і ў анімацыйнай форме — самай вобразнай і метафарычнай. Некалькі гадоў таму ваеннай мультыплікацыі дала старт карціна “Лыжка салдата” Ірыны Тарасвай, — кажа кінарэжысёр, аўтар праекта **Канстанцін Андрушачкін**. — Іцілер эстафеты пераймаюць “Мемарыяльныя комплексы Беларусі”, таксама ўнікальны праект: упершыню пра гістарычныя панімакі мы распавядаем у форме анімака.

Сюжэты альманаха апісваюць падзеі Вялікай Айчыннай вайны пры дапамозе мастацкай анімацыі. Гісторыі дапаўняюцца натуральнымі кадрамі, што перадаюць сучасны выгляд памятных мясцін.

ЗАСТАЦА ЛЮДЗМІ

Адзін з эпізодаў расказвае пра мемарыял “Прапару” ва Ушацкім раёне, прысвечаны легендарнаму выхаду народных месціцаў з нямецкага акружэння. Увесну 1944-га да меж Полацка-Лепельскай пар-

тызанскай зоны вораг сцягнуў больш за 60 тысяч карнікаў. Амаль месяц працягваліся цяжкія няроўныя баі. Аднак партызаны выстаілі. У ноч з 4 на 5 мая яны прарвалі вогненнае кольца, пераадолелі акружэнне і вывелі 15 тысяч мірных грамадзян.

Карціну стварала група Таціяны Кублішчай. Падчас падрыхтоўкі матэрыялу рэжысёр са здзіўленнем прыкметіла, што некаторыя старонкі гэтай гісторыі былі добра вядомыя. Даўней Таціяна прапавала над кнігай, прысвечанай лётчыку Аляксандру Мамкіну. Пілот цаной уласнага жыцця выратаваў з акупаванай зоны 200 сірот — выхаванцаў Полацкага дзіцячага дома. Яго подзвіг адлюстраваны і ў новым альманаху.

— Гісторыя, якая стаіць за мемарыялам, незвычайная. Нашы продкі дапамоглі адно аднаму, здзісьнілі гераічныя ўчынкі ды імкнуліся заставацца людзьмі ў нечалавечых умовах, — дзеліцца меркаванням рэжысёр. — Я вельмі ўдзячная супрацоўнікам Ушацкага музея народнай славы імя У. Лабанка, якія беражліва захавалі партызанскія артафакты. У фондах знайшліся нават работы майго настаўніка Мікалая Гуціева. У ліхалецце ён афармляў партызанскія газеты.

ПРАВІЛЬНЫЯ КАШТЭУНАСЦІ

Ваенныя стужкі “Беларусьфільма” даўно сталі брандам кінастудыі. І нельга: рэжысёры распрацоўваюць тэму Вялікай Айчыннай беражліва і траітэліва, бо для кожнага з іх гэтая трагедыя афарбавана асабістым болям.

— Чаму так добра атрымліваецца казаць пра вайну ў нашых кінематграфістаў? Гэта не проста браварны марш, а горыч кожнай беларускай сям’і, — дліць журналіст **Юген Пуставой**. — У захаванні памяці пра ліхалецце не толькі смутак, але і сіла нашага народа. Калі б не было

Юген ГАБЕЦ
Фота Уладзімера ШЛАПАКА
і з архіва кінастудыі

Кадры з эпізодаў “Наздзісьненныя марш” і “Буйніцкае поле”

паспяховай аперацыі “Баграціён” і Вялікай Перамогі, мы б не маглі гаварыць ні пра слішкія паясы, ні пра неглюбокія ручнікі. Каб мірнае жыццё працягвалася, нарта памятаць варыт гэтых героў і ніколі не пугацца памылкаў мінулага.

Такія стужкі, як “Мемарыяльныя комплексы Беларусі”, — якасны падмурк для фарміравання нацыянальнай сваядомасці маладога пакалення і добры напамін для дарослых аб каштоўнасцях, што трэба выхоўваць у дзеціх. Асобныя эпізоды фільма можна будзе выкарыстоўваць як дадатка да вучэбных матэрыялаў, каталогаў. Панауеша, што побач з манументамі, пра якія расказана ў альманаху, з’явіцца QR-коды, каб юныя наведвальнікі знаёміліся з гісторыяй панімак у цікавым фармаце.

— Тэма Вялікай Айчыннай вайны, геншыду беларускага народа, подзвігу чырвонаармейцаў і партызан невыворная. Яна мае велізарны выхавачы і ідэалагічны патэнцыял, таму кінастудыі будзе працаваць з ёю далей, — гаворыць намеснік генеральнага дырэктара “Беларусьфільма” **Павел Скадзін**. — Мы думаем аб працягу альманаха “Мемарыяльныя комплексы Беларусі”. У наступную частку праекта ўвайдуць апаведы пра Брэсцкую крэпасць, Хатынь, Азарты, Трашчэню і манумент “За нашу Савецкую Радзіму” пад Оршай, дзе быў далены першы залп легендарнай “кашчыцы”.

Юген ГАБЕЦ
Фота Уладзімера ШЛАПАКА
і з архіва кінастудыі

Кадры з эпізодаў “Наздзісьненныя марш” і “Буйніцкае поле”

Валеры Паўлавіч пачаў прафесійны шлях у 1959-м, калі прыйшоў на кінастудыю “Беларусьфільм” асістэнтам рэжысёра. Свае першыя карціны здымаў у дакументальнай форме. Ужо тады быў прыкметны почырк будучага мэтра: шчырасць, гарачае жаданне паказаць жыццё такім, якое яно ёсць. Пераломным момантам у фільмаграфіі рэжысёра стала неправая стужка “Тонежскія бабы”, прысвечаная трагім жыхаркам вёскі Тонеж на Гомельшчыне, якія захавалі ўнікальны абрад сустрэчы вясны.

“Тонежскія бабы” — дакументальны кароткаметражны фільм, які складаецца з навел пра трох жанчын беларускай вёскі Тонеж, спаленай нацысцкімі карнікамі ў 1942-га.

— Валеры Рыбараў — гэта цэлая эпоха беларускага кіно, частка таго залатога перыяду, калі экраннае мастацтва не цуралася інтанай болю і пакуты, праўду суперажывальнай душы і адкрытага сэрца, — кажа кінакрытык, кандыдат мастацтвазнаўства **Антаніна Карпілава**. — Кожная яго стужка — заўсёды мастацкая, сацыяльная, этычная з’ява. Карціны Рыбарава — гэта фільмы-адкрыцці, фільмы-дыягназы, фільмы-прагнозы. “Жывы зрэз” з’явіўся як сардэчны дакументальны водгук на ваенныя падзеі. “Тонежскія бабы” пазначылі пачатак новага кірунку візуальнай антрапалогіі — этнамузыкалагічнага кіно.

Шалкам арганічна аб’яднаў пераход рэжысёра з дакументальнага рэгістра ў ігравы, дзе працягвала гукаць натуральная і шчырая інтанай. Творца імкнуўся да праінлівага апавядання пра драматычныя і трагічныя рэаліі мінулага і сучаснасці.

Работы Рыбарава моцна адрэзніваюцца ад стужак Турава, Дабраўлобава, Пташкі — майстроў, якія гаварылі ад імя пакалення, чыё дзяцінства было апалена вайной. У творчасці Валеры Паўлавіча беларуская душэўнасць і асэнсаваная, нават дарослая жыццёвая пазіцыя наступваюць месца парывістым, панаўчым чыстым пошукам ісіны і справядлівасці.

— Карціна “Чужая бацькаўшчына” і да гэтага часу разам са стужкамі Юрыя Тарыча застаецца адным з камертонаў для аўтараў, якія спрабуюць адлюстравць праблему нацыянальнай ідэнтычнасці. Гэты фільм крытыкі назвалі праявай новага, суб’ектыўна-лірычнага эпасу. Ён прарос з аўтабіяграфічных ваенных стужак Віктара Турава, але Рыбараў пайшоў у глыбей, у гісторыю 1930-х, і дасягнуў вышэйняй і асэнсаванай складанай гістарычнай сітуацыі, — падкрэслівае Антаніна Карпілава.

ГЕРОЙ СВАЁЙ ЭПОХІ?

Валеры Рыбараў — адзін з нямногіх беларускіх рэжысёраў, якому ўдалося агапіць рэальнасць на экране. Самым яркім дасягненнем майстра, што аказала вялікі ўплыў на айчынны кінематограф канца 1980-х, стала карціна “Мяне завуць Арлекіна”.

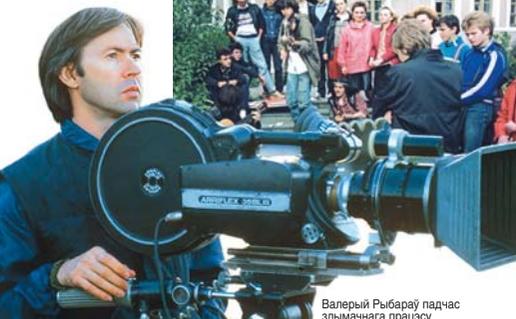
Валеры Рыбараў

Віват, Майстар!

Кінарэжысёру і сцэнарысту, заслужанаму дзеячу мастацтваў БССР Валерыю Рыбараву — 85! Успомнім найбольш значныя старонкі біяграфіі і этапныя творчыя стужкі.

Кадры з фільма “Мяне завуць Арлекіна”

Валеры Рыбараў падчас здымання працэсу

Фільм — “люстэрка эпохі” — у савецкіх кінатэатрах паглядзелі больш за 40 мільянаў чалавек. Стужка атрымала званне самай касавай у гісторыі беларускага кіно. І нават больш чым праз 35 гадоў гісторыя “хлопца з Вагонкі” гучыць актуальна. На фоне сучасных павеваў яна набывае папулярнасць сярод маладога пакалення.

У гэтай карціне рэжысёр пастараўся даць алказы на пытанні, якія хвалюць моладзь у любую эпоху. Ён зрабіў гэта ярка і вобразна, без маралізатарства. У фільме шмат сіён, што для многіх глядачоў выглядаюць настальгічнымі: дыска-тэжкі ў цэнтрах культуры, прагляд замежных фільмаў, тусоўкі прыхільнікаў розных субкультур... Аднак за нявіннасцю захадных ідалаў ужо тады хавалася пагроза для айчыннай культуры, якую ў хуткім часе накрыла замежная хваля. Але рэжысёр не толькі дакументаваў эпоху. Ён выступаву голасам розуму, звяртаючы увагу на тое, што моладзь гоніцца за моднымі павевамі, не задумваючыся пра іх сутнасць.

Галоўнага персанажа — Арлекіна — майстар ствараву са шпрамаў і боляў сваёй часу. Выкарыстоўваючы цудоўную мову вобразу і архэтыпаў, Валеры Рыбараў прашыў увесць сюжэт чырвонымі ніткамі: Арлекіна не герой новай эпохі, а яе ахвяра.

“Мяне завуць Арлекіна” — моладзевая драма, знятая па матывах пёсы Юрыя Шкачакчыкіна “Пастка 46, рост другі”. Фільм распавядае гісторыю канфлікту дзвюх субкультур.

ГУЧАЦЬ СКРОЗЬ ПАКАЛЕННІ

Фільмаграфія Валеры Рыбарава — унікальны кол часу. Стужкі “Чужая бацькаўшчына”, “Сведка”, “Мяне завуць Арлекіна”, “Прыкаваны” — гэта мастацкая хроніка, баляючая ў сваёй праўдзе, а таму жывая.

— Калі гаворыш пра Рыбарава, у памяці ўсплываюць сіены з фільма “Сведка”: хлопчак, цудам ацалелы пасля расстрэлу, паўзе па выпаленым полі і грэецца ля вогнішча, дзе дыміцца касткі яго аднавяскоўцаў. Ніякі лічы не дазваляць уявіць маштабы геншыду лепш за панілаваныя кадры, — дзеліцца Антаніна Карпілава. — “Мяне завуць Арлекіна” — аўтарскі прагноз лёсу тых маладых, якія павіны былі перабудаваць краіну, але не утрымалі яе ў сваіх руках. У карціне “Прыкаваны” перад намі афіцэр, які прыйшоў Афган і Афрыку і не знаходзіць сябе ў мірным жыцці. Трэба сказаць, што Валеры Паўлавіч заўсёды абпаіраўся на годную кінадраматыроў і добрую літаратуру. І хоць рэжысёр звыў нішмат фільмаў, кожны з іх стаў падзеяй і ўчынкам. Віват, Майстар! Пазнаёміцца з творчасцю Валеры Рыбарава можна ў рамках рэспубліканскага кінафестывалю “Кінавак”. Культываць стужку “Мяне завуць Арлекіна” пакажуць у кінатэатрах краіны ў кастрычніку.

Юген ГАБЕЦ
Фота з сайта кінастудыі

Летапіс няскоранага краю

Мемарыяльны комплекс на востраве Зыслаў

Яшчэ да вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў народныя месціцы выгналі ворага з некаторых раёнаў рэспублікі. Адной з першых увосень 1941 года ўзнікла Акцябрска-Любанская партызанская зона на поўдні Мінскай і на поўначы Палескай абласцей. Пазней яна разраслася да магутнага партызанскага краю, дзе захоўвалася савецкая ўлада.

НЯЗЛОМНЫЯ БАРАЦЬБЫ

Першы партызанскі атрад у Акцябрскім раёне — «Чырвоны Кастрычнік» — узнік у самым пачатку вайны, 22 чэрвеня 1941 года. Яго арганізатарамі былі Ціхан Бумажкоў і Фёдар Паўлоўскі. Першымі з беларускіх партызан яны ўдастоіліся звання Героя Савецкага Саюза. Аднавадзіны ўказ быў падпісаны ў жніўні 1941-га. Крыху раней атрад здзейсніў шэраг смелых аперацый. У сваім першым баі суполка народных месціцаў знішчыла па 18 нямецкіх танкаў і матацыклаў, легкавы аўтамабіль, звыш 120 салдат і афіцэраў праціўніка. Пры падтрымцы дывізіёна браніапедад пад камандаваннем падпалкоўніка Курмышова партызаны разграмілі штаб нямецкай дывізіі, захапілі сакрэтныя дакументы і забілі камандзіра варажэга падраздзялення. На рахунку адважных патрыётаў — дзясяткі буйных дыверсій. Да канца 1941 года атрад цалкам ачысціў населеныя пункты раёна ад захопнікаў. Паспяховаю аперацыю ў ліпені 1941-га барацьбы правялі ў вёсцы Глуша. Яны захапілі аперацыйныя карты з падрабязным планам наступлення варажых войскаў на Гомельска-Чарнігаўскім і Бранска-Арлоўскім

кірунках, знішчылі нямецкага генерала. Налета ў студзені партызаны далі бой гітлераўцам па вёсцы Капаткевічы і ліквідавалі гарнізон захопнікаў, а пазней разграмілі нацысцкі гарнізон у Азарычах. Акупанты, для якіх партызаны былі сапраўднай назойлівай і імкнучайся адпомсціць жыхарам няскоранага краю. Увесну 1942 года яны зладзілі маштабную карную аперацыю «Бамберг». У выніку пацярпелі каля 80 вёсак. Значная частка населеных пунктаў была цалкам спалена, у тым ліку з мірнамі жыхарамі. Аднак ліквідаваць партызанскую зону вораг не змог. Усяго праз некалькі тыдняў на гэтай зарэзанай аднавілі дзейнасць савецкія органы ўлады, а неўзабаве там паўстала магутная 123-я Акцябрская імя 25-годдзя БССР партызанская брыгада. Дырэктар Цэнтра гісторыі і культуры Акцябрскага раёна Ларыса Саловіч расказвае, што сэрцам партызанскага руху ў рэгіёне стаў востраў Добры на ўрочышчы Дзвесніца. У тых мясцінах базіраваліся Мінскі падпольны абкам КП(б)Б, штабы партызанскіх злучэнняў, падпольны друкарня газеты «Звязда». Цяпер там усталяваны памятник і рэканструяваны зямлянкі. Понятым у турыстаў карыстацца маршруту «Музей пад адкрытым небам».

Фёдар Паўлоўскі

Ціхан Бумажкоў

Памятны знак на ўрочышчы Дзвесніца

ПАВЕТРАНЫ МОСТ ДА ВЯЛІКАЙ ЗЯМЛІ

У верасні 1942 года народныя месціцы ўстанавілі рэгулярную авіяцыйную сувязь з Вялікай зямлёй. Гэта адыграла важную ролю ва ўмацаванні барацьбы супраць нацысцкіх акупантаў. Партызанскія аэрадромы працавалі каля вёскі Парочна Акцябрскага раёна і на востраве Зыслаў у Любанскім раёне. Алошні размяшчаліся на выспе сярод балот і прымаў самалёты са зброяй, боепрыпасамі і медыкаментамі. Агуль жа адраўлялі ў тыл параненых і дзяцей. Менавіта праз адкрыццё гэтага аб'екта ў амаль кожным партызанскім атрадзе атрымалася арганізаваць медыцынскія службы з неабходным абсталяваннем. Акрамя таго, у зону дастаўлялі газеты, лістоўкі, прадукты харчавання. Будавалі аэрадром вялікай талалай. Жыхары блізкіх да вострава вёсак дапамагалі прыкладваць гаці і засыпаць іх каменнямі дзялячкі, пілаваць дрэвы, карчаваць пні. Пазней многія перасяліліся ў партызанскі лагер і засталіся ваяваць у атрадах. Дзякуючы якаснай маскіроўцы вораг ніводнага разу не змог разабіць аэрадром. Ён праіснаваў да самага вызвалення Любанскага краю ў ліпені 1944-га.

Гарадскі пасёлак Акцябрскі і горад Любань узнагароджаны вымпелам «За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны».

У памяць пра падзеі Вялікай Айчыннай вайны на месцы аэрадрому ў 1969 годзе ўзвілі мемарыяльны комплекс. Над яго праектам працаваў славетны архітэктар Георгій Заборскі. Дамінаўца з'яўляецца 14-метровы абеліск. Недалёка размешчаны брацкая магіла воянаў Чырвонай Арміі і партызан, адноўленыя зямлянкі, памятник знаку у пачатку колішняй узлётна-пасадкавай паласы.

Данііл ШЭЙКА

Фота з архіваў устаноў

Налета ўстанова адзначаць 80-годдзе.

Алена Грыбайлава

Месца добрых сустрэч

Сапраўднымі сэрцам асветніцтва стала Бяльніцкая цэнтралізаваная бібліягэная сетка. За працялы час існавання ўстаноў змяніліся тэхналогіі, формы працы. Ранейшымі засталіся высакаронныя мэты кніжніцы — рабіць веды даступнымі для кожнага, служыць духоўнаму росту людзей.

Тут чакаюць кожнага! Цёпла сямейная атмасфера пануе ў клубе «Добрыя сустрэчы», што сабраў людзей сталага веку. Чальцы аб'яднаны — асобы творчыя і актыўныя. На заслужаным адпачынку яны працягваюць рушыцца пра свой край і імкнуча бацьшчэ вольны час ярка. Прыкладам, Уладзімір Карпунхін выдоме даўска за межамі свайго раёна як даследчык і папулярны гісторык Вялікай Айчыннай вайны, а таксама як таленавіты аўтар і выканаўца песень. Уздольскі клуб — самая заўзяты чытачка, але ў бібліятэку яны прыходзяць не толькі па цікавую літаратуру. Збіраюцца ва ўтульнай зале, каб за чаяваннем абмеркаваць кнігі, падзяліцца навінамі да прыгатаваць былое. Спупольна здабываюць карысныя веды і, вядома, разам спраўляюць святы. Акрамя таго, у бібліятэцы дзейнічае інфармацыйна-асветніцкі праект «Пахлыскі людзей у свеце новых магчымасцей». Яго мэта — навучыць асоб сталага веку камп'ютарнай і сімменнасці, сфарміраваць навыкі працы з камп'ютарам і мабільным прыладамі. На людзей з абмежаванымі магчымасцямі здароўя разлічаны праект «Бібліятэка без меж». Гэта важкі ўнёсак бібліятэчнай кніжніцы ў сацыяльную адаптацыю асоб з інваліднасцю і іх далучэнне да культурнага жыцця. Нярэдка ў бібліятэцы бывае і маладо пакаленне. Супрацоўнікі ўсяляк прывучаюць дзяцей да чытання. Падчас вачкаў ладзіць праграму «Незвычайныя прыгоды з кнігай усё лета». Інтэлектуальныя спаборніцтвы, гульні, экскурсіі, выставы, урокі вельівае... Афіша поўніцца імпрэзамі для дзяцей і падлеткаў.

Нашай роднай мове прысвечаны віртуальныя рэсурсы «Музей баблінных слоў». Ён змяшчае паэтычныя легенды пра ўтварэнне крыніц і рэчак, народныя параўнанні, песенны фальклор, слоўнік прыказак, прымавак і трапных выразаў. А ў «Электроннай кнізе памяці Бяльніцкага раёна» ўвекавечаны імёны загінуўшых у гады Вялікай Айчыннай вайны чырвонаармейцаў, партызан, падпольшчыкаў, мірных грамадзян. Гэта знак павагі людзям, што сваймі мужнасцю праславілі родны край. Сярод найбольш знаўцаў бяльніцкай гісторыі — загалдчыца аддзела абслугоўвання і інфармацыі раённай бібліятэкі Алена Грыбайлава. Яна з вялікай ахвотай ладзіць не толькі літаратурныя вечарыны, але і пазнавальныя экскурсіі па родным горадзе. А сапраўднай прафесійнай вяршыняй Алены Югенаўны стала рэалізацыя духоўна-асветніцкага праекта «Разам з кнігай па дарозе да храма». У яго рамках праходзіць шэраг мерапрыемстваў, накіраваных на выхаванне моладзі ў маральнасці на аснове праваслаўнай веры, а таксама знаёмства з духоўнай спадчынай краю. Заатрабаванымі застаюцца экскурсіі па мисовага храма Бяльніцкай іконы Божай Маці. Агэставамі пд-бібліятэкар раскрывае ахвотным пра гісторыю ўзнікнення паселішча, пра нудзятворны абраз Багародзіцы, што стаў сімвалам горада. Усё выдоме на сёння пра рэлігійную гісторыю зямлі пры Друці таксама сабрана ў электроннай базе даных «3 той легенды былой, што пра бэлыя ночы».

На вачкаў — у бібліятэку

ПІСЬМЕННІЦКАЯ ГАСЦЁЎНЯ

Добрай традыцыяй у Бяльнічах сталі творчыя вечарыны мисовых і запрошаных літаратараў. Нядаўна бібліятэкары арганізавалі сустрэчу з таленавітай зямлячкай Святланы Магілеўчык. Нагодой для спаткання стаў выхад зэ дэбютнага зборніка «Віржахі лёсу». Крыніцнай натхнення для напісання кнігі паслужылі жыццёвыя гісторыі людзей,

Данііл ШЭЙКА

Фота Уладзіміра ШЛАПАКА і архіва Установы

Дом, у якім жыве памяць

Сувенірныя наборы цукерак да юбілею Янкі Купалы

Сёлета Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы святкуе 80-годдзе. Да юбілею прыведзена тэматычная выстава "Купалаў дом — 80!"

Як распавядае загадчык аддзела навукова-экспазіцыйнай работы Марыя Баркова, скарбніца была створана згодна з пастановай ЦК КПБ і СНК БССР ад 25 мая 1944 года як Літаратурны музей Янкі Купалы пры Акадэміі навук БССР, а дзверы наведвальнікам адчыніла ўжо налета 20 мая.

Першы дырэктар, удава паэта Уладзіслава Луцвіч, каз вызначыла місію музея: "Сабраць усё, што можна, аб Купала — гэта наш абавязак перад гісторыяй". Сітуацыя ўскладнялася вост чым. Дом класіка, які знаходзіўся побач з месцам, дзе паэзія ўзвылі сучасны будынак устаноў, згарэў у першыя дні Вялікай Айчыннай, а разам з ім быў знішчаны багаты архіў паэта і яго бібліятэка. У часы фашыскай акупацыі таксама знік і той архіў, які Купала перадаў Дзяржаўнай бібліятэцы БССР у міжваенныя гады. Тым не менш Уладзіслава Францаўна прыкладала ўсе намаганні, каб сабраць багатую калекцыю матэрыяльных сведчанняў аб жыццёвым і творчым шляху мужа.

СЯМ'Я ЛІТАРАТАРАЎ

Перш музей размяшчаўся ў будынку колішняга Дома прафсаюзаў на плошчы Свабоды, а ў маі 1951 года пераехаў у Саюз пісьмннікаў

БССР, на вуліцу Энгельса, 27 (раён насупраць сучаснага кінаатэатра "Піанер" і Беларуская дзяржаўнага тэатра лялек). Скарбніца на вуліцы імя паэта, узведзеная ў 1959-м, прышла першых наведвальнікаў 17 мая 1960 года, а адкрыў яе Кандрат Крапіна, народны пісьмнік БССР, віцэ-прэзідэнт Акадэміі навук. Уладзіслава Луцвіч, на жаль, не дажыла да гэтага доўгачаканага дня ўсяго тры месяцы. Работе ў музеі яна аддала 16 гадоў.

Многія літаратары з гонарам называлі Уладзіслава Францаўна хроснай маці, паважачы дапамогу, якую ўдава Песняра заўжды імкнулася аказаць малым талентам аўтарам. Вядомы, напрыклад, выпадак, калі Уладзіслава Луцвіч прычынілася да публікацыі нарыса "Вязьніка" Уладзіміра Караткевіча. Ён наведваў радзіму Янкі Купалы ў 1954-м, прыехаўшы ў Беларусь з Украіны, дзе працаваў настаўнікам.

Паэзія дырэктарамі музея былі многія беларускія майстры слова: Янка Шапакоўскі, Уладзімір Юрвіч, Алесь Баждо, Алксей Кулакоўскі. А з 1986 па 2002 год гэтую паласу займала ўнучатая пляменніца Купалы — Жанна Данканас.

ВОБРАЗЫ МІНУЛАГА

Адным з цэнтральных экспанатаў выстава можна назваць бюст Уладзіслава Луцвіч працы народнага мастака БССР і СССР Заіра Азгура, створаны ў 1977-м. Работа вырнулася ў Купалаў дом з

фондаў Нацыянальнага мастацкага музея. Вобраз самага Песняра прадстаўлены гіпсавай скульптурай аўтарства Аляксея Глебава, выкананай у Маскве, і прыжыццёвым партрэтам паэта, які быў напісаны ў 1921-м Дамітрыем Полазавым.

Захаваліся калероўныя слайды і здымкі музея. Іх аўтар — фотакарэспандэнт "Камсамольскай праўды" Міхаіл Ананій, заслужаны дзеяч культуры БССР, французік. Ён у кастрычніку 1941 года шэкапараненым трапіў у палон і быў накіраваны ў лагер у Мінску. Удзецкі адтуль у снежні, Міхаіл Пятровіч увайшоў у палпальную групу, якая дзейнічала на швейнай фабрыцы імя Крупскай і забяспечвала партызан адзеннем і абуткам, зборны і боепрыпасамі, медыкаментамі і правіянтам. Увесну 1943-га Міхаіл Ананій дадучыся да партызанскага руху, зрабіўшыся палітруком роты і партыйным арганізатарам атрада імя Варшавылава 3-й Мінскай партызанскай брыгады, удзельнічаў у баях побач з Пухавічамі ды, акрамя таго, наладзіў выпуск рукапіснага часопіса "Народны месівец".

Шчыц адным прыцелем Купалы з ліку мастакоў быў Канстанцін Елісеў, які нарадзіўся ў 1890-м у Санкт-Пецярбургу. Творца не толькі атрымаў вядомасць як тэатральны афарміцель і аўтар шаржаў ды карыкатур, але і яшчэ і спрабаваў сілы ў якасці акцёра. У 1920-х Канстанцін Сіданавіч аформіў спектаклі ў Беларускім дзяржаўным тэатры. Паэзія, вырнуўшыся ў Маскву, майстар сбраваў і супрацоўнічаў з Уладзімірам Мязюкоўскім і Сяргеем Эйзенштэйнам, напрыкты 1930-х быў мастаком на касцюмам падчас здымак фільма "Аляксандр Неўскі" і "Ленін у 1918 годзе". На выставе паказаны і камплект мэблі, зробленай

Уладзіслава Луцвіч, 1950-я

Партрэт Янкі Купалы, выкананы Герусам

Аказаліся ў Мінску, калі тут стваралася Рэспубліканская карцінная галерэя. Неўзабаве пачалася вайна, і яны былі ўратаваныя ад знішчэння, а ў 1990-м перададзеныя ў віцебскі музей і адрэстаўраваныя.

Як адзначыла генеральны дырэктар музея **Ганна Конанавая**, 2024 год — юбілейны для славагата аўтара. 5 жніўня споўніцца 180 гадоў з дня нараджэння Ільі Рэпіна. З гэтай нагоды сумесна з Віцебскім абласным краязнаўчым музеем была падрыхтавана маштабная выстава. У рамках праекта Дзяржаўны Рускі музей прадставіў для экспанавання карціну Ільі Рэпіна "Беларус", створаную ў 1892 годзе ў сядзібе Здраўнёва, што ў Віцебскім раёне. На палатне выяўлены селянін Сідар Шаўроў, і адмысловаму нават удалася адшукаць яго нашчадкаў.

Таксама ў экспазіцыі прадстаўлены рукапісы і фота з дароўнымі надпісамі, ліставанне і дакументы па гісторыі музея, энцыклапедычныя выданні і зборнікі твораў Янкі Купалы ды прывесчаных яму ўспамінаў. Напірадалі чарговы гадзінны з дня нараджэння Песняра гэты праект — яшчэ адна добрая нагода бліжэй пазнаёміцца з жыццёвым шляхам літаратара, лёсамі людзей з яго атачэння і мінуўчынай устаноў, якую па праве і сёння, праз 80 гадоў ад заснавання, супрацоўнікі ды госці ўспрымаюць як сапраўдны Купалаў дом.

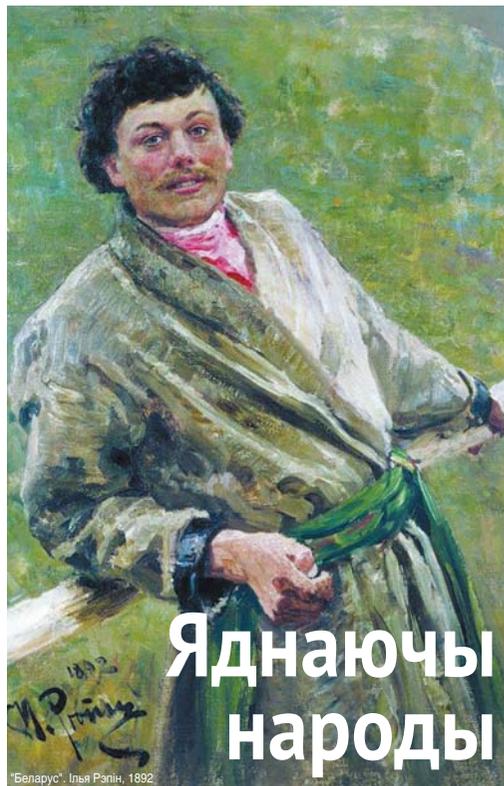
СЯБРЫ-МАСТАКІ

Таксама ў экспазіцыі можна пабачыць эскіз выява "Папараць-кветка", выкананы і пералізены ў музей у 1970-я Аскарар Марыксам. Народны мастак БССР і адзін з заснавальнікаў беларускай сінэграфіі, славак на нацыянальнасці, нарадзіўся ў 1890 годзе ў Львове.

рукамі самага Канстанціна Елісеева. Патрэбная для таго навукі ён меў, бо рана страціў бацьку і вымушаны быў атрымаць рамесніцкую адукацыю, якая дазваляла здабываць срэды на жыццё. Гасцючы ў мастака ў Маскве на Вялікай Грузінскай вуліцы, Янка Купала любіў жартаваць, што адпачывае на "Елісейскіх палях". Елісеў, дарчы, быў і аўтарам фотаздымак. Дзякуючы ім сёння мы можам пабачыць, як выглядалі інтэр'еры дома Луцвічова ў міжваенную пару.

Таксама ў экспазіцыі прадстаўлены рукапісы і фота з дароўнымі надпісамі, ліставанне і дакументы па гісторыі музея, энцыклапедычныя выданні і зборнікі твораў Янкі Купалы ды прывесчаных яму ўспамінаў. Напірадалі чарговы гадзінны з дня нараджэння Песняра гэты праект — яшчэ адна добрая нагода бліжэй пазнаёміцца з жыццёвым шляхам літаратара, лёсамі людзей з яго атачэння і мінуўчынай устаноў, якую па праве і сёння, праз 80 гадоў ад заснавання, супрацоўнікі ды госці ўспрымаюць як сапраўдны Купалаў дом.

Антон РУДАК
Фота аўтара і з архіва музея

Яднаючы народы

У Нацыянальным мастацкім працэе выстава "Рэпіні і вучні". Урачыстае прэзентацыя экспазіцыі адбылася 19 чэрвеня.

Як адзначыла генеральны дырэктар музея **Ганна Конанавая**, 2024 год — юбілейны для славагата аўтара. 5 жніўня споўніцца 180 гадоў з дня нараджэння Ільі Рэпіна. З гэтай нагоды сумесна з Віцебскім абласным краязнаўчым музеем была падрыхтавана маштабная выстава. У рамках праекта Дзяржаўны Рускі музей прадставіў для экспанавання карціну Ільі Рэпіна "Беларус", створаную ў 1892 годзе ў сядзібе Здраўнёва, што ў Віцебскім раёне. На палатне выяўлены селянін Сідар Шаўроў, і адмысловаму нават удалася адшукаць яго нашчадкаў.

НОВАЕ АБЛІЧЧА

Вучоны сакратар Віцебскага абласнога краязнаўчага музея **Валерый Шышаў** распавёў, што Рэпін набыў сядзібу Здраўнёва ў 1892-м. На працягу дзесяці гадоў ён прыязджаў туды і стварыў вялікую колькасць работ. Потым, аж да 1930-га, у доме бавілі час блізка мастака. У многіх прадметаў, што дэманструюцца ў межах праекта, складаная гісторыя. Так, напрыклад, іконы, якія можна пабачыць у экспазіцыі, у 1939 годзе

чыць, што на працягу ўсяго XIX стагоддзя ў прэсе і мастацкай літаратуры Расіі культывавалася ўяўленне пра беларуса як пра забітага і беднага. І раптам у 1901 годзе на перасоўнай выставе з'явіліся рэальныя творы. Беларус літаральна святшыца лагоднасцю і сілай, а ў друку выходзіць водгукі, што гэты чалавек зусім іншы. І тое не дзіва, бо Рэпіну былі блізкі людзі ды культура розных народаў.

НЕПАДЗЕЛЬНАЯ СПАДЧЫНА

Намеснік генеральнага дырэктара Дзяржаўнага Рускага музея **Аляксандр Варанко** заўважыў, што разам з "Беларусам" у Мінск прыбылі і іншыя работы Рэпіна, якія рэдка дэманструюцца публіцы: партрэт юрсты і пісьменніка Аляксандра Жыркевіча, створаны ў Здраўнёва, а таксама два эскізы карціны "Ідзі за мной, Сатана", над першым варыянтам якой Ільі Рэпін працаваў менавіта ў майстэрні пад Віцебскам. Палатно знаходзілася ў Харкаўскім мастацкім музеі і было знішчана ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Атрымаць уяўленне пра гэтую працу сёння можна дзякуючы эскізам, якія захаваліся ў Рускім музеі. Адзін з іх адносіцца да 1891-га, а другі да 1895-га.

Аляксандр Варанко таксама паведамаў, што ў Дзяржаўным Рускім музеі ў верасні будзе прэзентавана выстава рускіх і беларускіх мастакоў XIX—XX стагоддзяў "Адзін лёс — адзін культурны код". Экспазіцыя адкрыецца ў Мармуровым палацы Дзяржаўнага Рускага музея падчас Санкт-Пецярбургскага міжнароднага культурнага форуму.

Паводле слоў саветніка пасольства Расіі ў Беларусі **Сяргея Афоніна**, супрацоўніцтва нашых краін у культуры ў апошнія гады прыкметна актывізавалася. Яно ўключае частыя віды расійскіх дэлегацый, гастролі тэатраў і музеяў. Развіццё супрацоўніцтва ў гуманітарным кірунку вельмі важнае, бо ў далатак да эканомікі і палітыкі нельга забывацца на такія базавыя рэчы, як адукацыя і культура. Як кажа Сяргей Афонін, мы не дзелім спадчыну і з радасцю можам сказаць, што Ільі Рэпін — гэта і рускі, і беларускі мастак.

МАЙСТАР І ЯГО ВЫХАВАНЦЫ

У экспазіцыі паказаны карціны і эшоды Рэпіна, іконы, рэдкія экзэмпляры кніг з ілюстрацыямі яго вучняў, забяспечаныя Нацыянальнай бібліятэкай, творы Валянціна Сярова, Барыса Кустодзева, Івана Гарушкіна-Сараканава, Філіпа Малявіна і Мікалая Фешчына.

Сам мэтр шырока вядомы як адзін з найвялікшых мастакоў, з якім звязаны найвышэйшы дасягненні не толькі рускага, але і сусветнага рэалізму другой паловы XIX стагоддзя. Ільі Рэпін выступаў як майстар гістарычнай і бытавой карціны, партрэтэст, графік, меаурыст і настаўнік, які выхаваў дэманструюцца публіцы: партрэт юрсты і пісьменніка Аляксандра Жыркевіча, створаны ў Здраўнёва, а таксама два эскізы карціны "Ідзі за мной, Сатана", над першым варыянтам якой Ільі Рэпін працаваў менавіта ў майстэрні пад Віцебскам. Палатно знаходзілася ў Харкаўскім мастацкім музеі і было знішчана ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Атрымаць уяўленне пра гэтую працу сёння можна дзякуючы эскізам, якія захаваліся ў Рускім музеі. Адзін з іх адносіцца да 1891-га, а другі да 1895-га.

Паводле слоў Ганны Конанавой, на выставе прадстаўлены беларускі перыяд працы і жыцця Ільі Рэпіна. Атмасферу тых часоў можна адчуць дзякуючы здымкам вядомага віцебскага фотарэжысера Сігізмунда Юркоўскага.

Экспазіцыя дэманструе разнастайнасць сюжэтаў ды тэмнік і знаёміць гледача з індывідуальнасцямі выдатных аўтараў, чыя работы складалі гонар рускага мастацтва. Куратарам праекта выступіла супрацоўнік навукова-фондавага аддзела музея **Ана Васілеўская**.

Выстава ў Мінску працянецца да 7 ліпеня, а далей праект будзе прэзентаваны на фестывалі "Славянскі базар у Віцебску". Урачыстае адкрыццё экспазіцыі там адбудзецца 11 ліпеня.

Антон РУДАК
Фота аўтара

Эскізы карціны "Ідзі за мной, Сатана". Ільі Рэпін, 1891

“Лета” ў дзясятку

Цёплая пара ў разгары, аднак “Балетнае лета ў Вялікім” ужо завяршылася. Дзясяты, юбілейны фестываль праляцеў імгненна, хаця ўключаў 10 спектакляў розных фарматаў і дзве праграмы з мноствам удзельнікаў ды нумароў.

Сцена з балета “598 тактаў”

Спектаклі не падлічвалі наўмысна, каб зраўняць іх небыўалую колькасць з нумарам фестывалю. Супадзенне ўзнікла выпадкова — за кошт аднаактовак. Балетных жавяроў па традыцыі было сем. Ды справа не ў колькасці, а ў мастацкіх якасцях. Іх, дарчы, забяспечыў сёлетні фестывальны дзіві — “Прывязчынне легендам”, што азначае зварот да чатырох важных імянаў сусветнай харэаграфіі: Пеціпа, Якасон, Эйфман, Елізэр’ёў. Насамрэч далася яшчэ пяць — Джордж Баланчын, бо менавіта яму прысвечаны адкрыты творчы форум.

ПА-ФІЛАСОФСКУ

Гэтая назва перакладаецца як “правядыр муз” і ў поўнай меры адносіцца да ўсіх згаданых легендаў, у тым ліку да самога Эйфмана, аўтара балета. Яго тэатр неаднаразова наведваў Беларусь, спектаклі майстра былі і ў фестывальнай афішы. Цяпер да нас

упершыню прыехала Акадэмія танца Барыса Эйфмана — па сутнасці, харэаграфічны каледж, дзе навучаюць не толькі класіцы, але і найперш сучасным тэхнікам, прычым на прыкладзе пастановак на прыкладзе пастановак метра. Гэта выдатная магчымасць забяспечыць і перамяшчэнне пакаленняў, і даўгае жыццё спектакляў знакамитага харэаграфа.

“Мусaget” пабудаваны як успамін старога ў інвалідным вазку. Гэта не біяграфія Баланчына, а аб’яўленне аўтэнтнае пра аднаго балетнага чалавек і яго творчасць, у якой такія ж аб’яўленыя факты перададзены перад усім праз эмацыйнае ўспрыманне, выкладзенае на балетнай мове. Музыка Баха з яе бясконцымі, непарўнымі лініямі мелодычнага развіцця выдатна аднастроўвала тую ж непарўнасць бясконца прыгожай пластыкі і тым жа глыбока сімвалічнай сувязі змянога і нябеснага, што ў выніку прыводзіць да народнай прызнання пал музыку з фіналу Чашвэртэй сімфоніі

Чайкоўскага, дзе скарэстава на мелодыя “Во поле берэза стояла”.

“Іерусалім” — уваходжанне ў розныя культурныя пласты горада трох роліў. Ён мае багату гісторыю і мэтра. Гэта выдатная магчымасць забяспечыць і перамяшчэнне пакаленняў, і даўгае жыццё спектакляў знакамитага харэаграфа.

ГАРЭЗЛІВА-БЛІСКУЧА

Наступныя два вечары былі аддадзены нічч аднаму калектыву з таго ж Санкт-Пецярбурга — Тэатру балета імя Леаніда Якабсона. Вядама, панавала менавіта яго харэаграфія, што паларыла калектыву адметнасць. Дзве сучасныя пастаўкі Вячаслава Самадурова шмат у чым успрымаў як працяг найлепшых якабсонаўскіх традыцый, асабліва ў кіткіх партнёрных замалёўках.

Паслядоўны пераход ад філасофскага зместу “598 тактаў” (у творы супрашпастаўляліся штодзённасць побыту і вечнасць нону-хау? Асабліва “Гарэзлівых прыпевак”, прысвечаных не столькі фолку, колькі завалному рускаму характару, працягав працяг якабсонаўскай мініюры “Радон”. Ён пабудаваны як завершаны аднаактовы спектакль. Скульптуры французскага майстра, аднаго

з заснавальнікаў сучаснага мастацтва, быццам ажывілі на вачах публікі і зноў ператвараліся ў застылыя выявы. Міжволі прыгадалася аднайменны балет Эйфмана, прысвечаны Радону. У цэнтры гэтай работы — сам працэс творчасці. А тут былі працэсы падгледжаны мастаком сізны з жыцця яго герояў.

Другая вечарына Якабсона ўключала аддзяленне яго найлепшых мініюры: быў і “Лебедзь”, адносіны ад знакамітага нумара Фокіна, і краўдальна рамантычны “Палёт Талііні” (з дыпамагой амаль нябачныя мужчыны ў чорным артысцкім прапудзе дэталі працэсу сізны). Другое аддзяленне змяшчала дзве аднаактоўкі: яры па сімвалічным характарах “Весельны картэж” і класічны “Блскучы дывертэсмент”, які даў назву ўсёй імпрэзе.

Найбольш уразіла тое, што нумары, пастаўлены дзесяцігоддзі таму, не толькі не распыталіся, але і ўзасваляюцца нават лепш, чым пры жыцці майстра. Спраўду, тэхніка балетнага мастацтва развіваецца, цяперашнія артысты больш падрыхтаваны. Але галоўнае — сярод педагогаў-рэпетытараў асобны захавалінікі спадчыны Якабсона (пасад так і называецца). Можна, і нам пераніць гэтае нону-хау? Асабліва пасля адышоў Валяцінна Елізэр’ёва з Вялікага.

ІЛЮЗІНА

Ва ўсіх балетах нашага тэатра, уключаных у фестывальную праграму, побач з беларускімі артыстамі танцавалі запрошаныя. Кожны з іх даваў новыя рысы ў спектаклі, якія публіка бачыла неаднаразова, напрыклад у “Лебядзінае возера”. А перад “Ілюзіямі каханні” і “Бялэркай” адбыліся лекцыі расійскага балетазнаўца, крытыка, эксперта па сучасным танцы Лейлы Гучмазавай.

Вядама, калі ўдзельнічаюць запрошаныя салісты, спектакль глядзіш іначай, не так, як на першым паказе, бо сочыш перадусім за імі. Цэнтральную партыю ў “Ілюзіях каханні”, што былі прэм’ерай цяперашняга сезона, а цяпер шлі акурат у дзень народзінаў пастаўшчыка Ігара Колба — галоўна балетмайстра нашага Вялікага, выканала Аскана Скорык з Марынінскага тэатра. І раптам стала відэочына, наколькі ў гэтым балете не хапае ўласна танца! На працягу спектакля можна было напоблізу аглядаць вытанчаныя постаны, выдатныя харэаграфічныя дэталі зоркі. А каб спасцігнуць яе сапраўднае майстэрства, патрабавалася “Бялэрка”, дзе Аскана Скорык увасобіла Нікію.

Неакласічную харэаграфію Колба можна было убачыць у Рамане Свірыдава падчас гала-канцэрта. Дуэт Людмілы Хітравой і Канстанціна Белавосіцка вылучаўся краўдальнай лірыкай і адметнай працай з тканінай: спадніца герані ператваралася ў покрыва для абодвух.

Адразу тры пары нашых салістаў выконвалі па-дэ-дэ з саліст’ёўскага “Шчаўкунка” — спачатку разам, далей па чарзе і зноў усе разам. Фінальная ж Польша І. Штрауса дала магчымасць прадманстранваць свае ўлюбёныя найбольш складаныя рухі кожнаму з артыстаў, уключачы прадэцыйную Башкартастана і Узбекістана. Своеасаблівым працягам фестывальнай праграмы быў спектакль “Руслан і Людміла” з Варонежа, што здзіўляе бачачым сімвалічным структурам. На перападзе — шасцідзённая ліпеніскага гастроля Марыйскага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы і балета імя Эрыка Сапаева і прэм’ера даўгачаканай “Пялюшкі” ў пастаўцы Ірыны Канстанціна Кузняцова і Юліі Дзятко.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва тэатра

Ці ж камедыйна “Камедыя”?

Новы драматычны тэатр прапанаваў сваё працягванне знакамітай “Камедыі” Уладзіміра Рудавы, што больш за 30 гадоў з поспехам ставіцца ў розных тэатрах і радуе глядачоў.

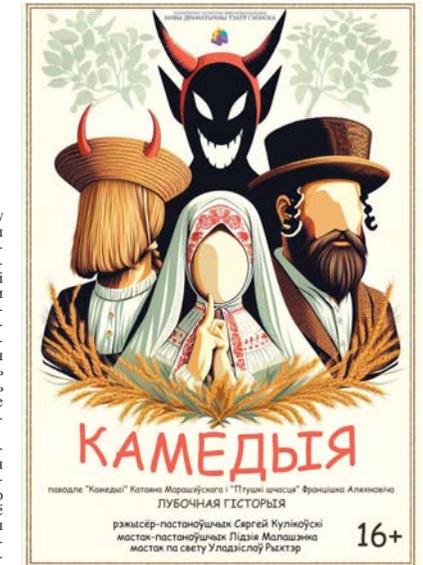
Песа была створана на айнавым матэрыяле, а менавіта паводле аднайменнага твора Каятана Марашэўскага і “Птушкі шчасця” Францішка Аляхновіча. Тыя, у сваю чаргу, абаспаліліся на шматлікіх фальклорных вылек і, уключачы батлейку, Нядзвіа, што “Камедыя” абыхла дзель не ўсе айнавы аматырскія. З безліччю вакальна-аркестравых нумароў Алега Хадоскі паказвалася ў нашым Музычным тэатры. У замежжы яе ставіў нават Пермскі тэатр “Ля Моста”, прычым на беларускай мове. Парунаўце ўсіх гэтых версій, пачынаючы з легендарнай пастаўкі Андрэя Андраскі, — гэта для трынаццюх навуковых даследаванняў. Не паглыбляючыся ў яе, зірнём на цяперашні

спектакль ад мастацкага кіраўніка Новага драматычнага Сяргея Кулікоўскага. На афішы “Камедыя” жанравы пазначаны як “лубачная гісторыя”. У анаталы на сійце тэатра — як “жарты з сялянскага жыцця”. Насамрэч спектакль пераагтае абодва гэтыя ўзроўні і выходзіць на прасторы прыпавесці. На гэта, дарчы, сціроўвае і стыльны постар, дзе пазнавальныя чашвэра героўў намалеваны без твараў — у традыцыйных старадаўніх беларускіх вываі, маскі-архетыпы: селянін, яго жонка, зур’я і чорт. Пра тое ж сведчыць і сцэнаграфія Ліліі Малашэнка, дзе на пярэднім плане — звыклія слянецікі ля плоту, прадметы сялянскага побыту, а на заднім — масток, што сыходзіць у камічныя чарношчы. Быццам пераход з аднаго вымярэння ў іншае.

У спектаклі шмат пластыкі (балетмайстар — Андрэй Токар’ю). І гэта не толькі ўласна танца, але і візуальнае рашэнне героўў праз іх

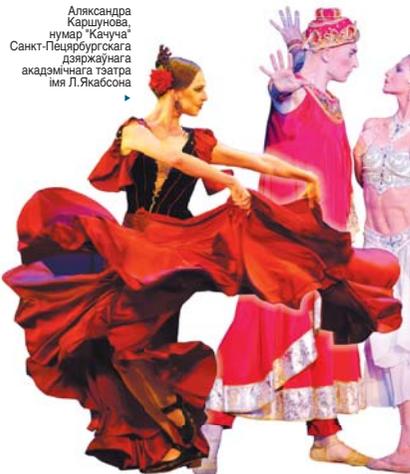
постат і рухі. І праз манеру маўлення! Невядлічка паўзы перад тымі ці іншымі словамі, фразамі, іх суправаджэнне п’ўнымі сімвалічнымі дзесяцімі надае побытавым рчам далатковы філасофскі, а часам гуліва-іранічны змест. Менавіта жартачкаў, ад якіх зала заходзілася б у рогале, мала, але сачыць за дзеяннем, ведучы дзель не на памяць увесь тэкст, не проста вельмі цікава, а неймаверна займальна.

Акцёрскі ансамбль папраўдзе выдатны. Селянін Васіля Нішко — новая прыступка гэтага артыста, што з кожнай новай роллю ўсё больш раскрывае багаты творчы патэнцыял. Жонка — таксама новая камічна-фальклорная геранія для Наталлі Капітонавай. Жыд Валерыя Глазкова зусім не хітры, а такі ж прыгнечаны цяжкае жыццём, ён проста існуе ў сваёй прасторы вечнага праблем, што не пералічыць на пальцах, складзеныя бы для малцы. Чорт у гэтым спектаклі — вельмі інтэлігентны, надобны да пана, пра што сведчыць і

ягоны фрак, і суправаджэнне музычнай класікай, дзе ёсць і “Танец рышараў” з балета Пракоф’ева, і фрагменты опер Гуно, Бойта. Акрамя бліскучага Арцёма Пінука — сапраўднага зоркі нашага тэатральнага мастацтва, — у гэтай ролі заняты студэнт трыяэта курса Акадэміі мастацтваў Фёдар Пясенкі, які праз год атрымае дыплом рэжысёра тэатра. І хай тут ён крыху капіруе старэйшага калегу (хтосці з глядачў галёркі быў нават упэўнены, што на сцэне Пінуку), так добра паказаныя кантрольная ролі для творчатага старту — сапраўдны поспех.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Балет “Бялэрка”. Вялікі Браман — Юры Кавалёў, Нікія — Аскана Скорык

“Святлояна ўверцюра” Шастаквіна адразу стварыла адпаведны настрой. У магучай кулімінацыі далучыў студэнткі духавы аркестр Акадэміі музыкі, што адразу перадалі сачыненне і ўсю вяршачую гімі творчай модалі. У Чаргэзіяніным канцэрце № 1 Файкоўскага сапраўдна маладая піяністка Алена Навуменка. Будучы студэнткай, яна стала лаўратам Міжнароднага конкурсу піяністаў “Мінск-2021”, летас скончыла магістратуру БДАМ і цяпер з’яўляецца салісткай Беларускага дзяржаўнага філармоніі. 25-годдзе дзядучына адсяткавала шэрагам сочаны канцэртаў і выбітных выступленняў, пашыла вельмі элагантную

сцэнічную сукенку і, вядама, папоўніла рэпертуар новымі творами, сярод якіх і згаданы шэлаўр Чайкоўскага. У першай частцы ў яе выкананні паўстала не бітэжная юначая радасць з рамантычнымі парывамі, а стражана-жэрачыя апажывалісць з адшнемм балыды, а дзесьці і ўкрапанай танцавальнасцю. У трэцяй павянале не безразважна зухаватасць, а неспакой, трывога. Увесь твор аtryмалі эпічны разгорт, скіраванасць да апошняга правядзення гэмы фіналу.

Скрыпчыні канцэрт Сяргея Бельшокова выконвала дачка кампазітара — Ксенія. Гэты твор быў прысвечаны дзядучыне яшчэ талы, калі яна рабіла першыя прафесійныя крокі на

Закрыццё з адкрыццямі

Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр на чале з народным артыстам Беларусі Аляксандрам Ансімавым завяршыў філарманічны сезон. Зялічаны канцэрт быў пазначаны беларускай прэм’ерай і ўдзелам маладых салістаў.

Музычнай ніве. Вырасла салістка — з’явілася другая, больш складаная выкладзеная версія партытуры. Вытры Сусветы вакол Беларусі — п’ўна, такімі словамі можна перадаць агульнае ўражанне ад гэтага твора. На фоне трыятыкога міпення струнных, што потым і ператваралася ў ісклівы павяртына павяналы, нараджэнца цудоўная мелодыя. Другая тэма нагадвае беларускія калянданкі. Пасля сольнай калянданкі, якую ў гэтай рэдакцыі складала сама дзядучына, унікае адчуванне ўсходняй млівасіці-млісці, што вымушае згадаць сармацкія карані старадаўняй беларускай шпяхты. Падарожжа ў мінулае замацоўвае і гэты

вальсок — як напамін пра распаўсюджанне побытавых жанраў у музычнай культуры Беларусі XIX стагоддзя. А спалучэнне некалькіх тэм у фінале — ці ж не аналаг поліфанічнасці мінулага і сучаснасці? Магчыма, хтосці ўспрымаў Скрыпчыні канцэрт зусім іначай. Значыць, трэба паслухаць яшчэ!

Готую думку падкрэсліла, я ні дзіўна, фінальнае “Балеро” Равелі, пабудаванае на біксончых вяртаных тэм, што ўнікае ва ўсе новыя інструмэнты і абуджае ўсё новае роздумы і маленькія акрыпці. Чым не сімвал мастацтва ўвогуле?

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва ШЛАПАКА

Удзельніцы кулінарнага клуба па інтарэсах "Лісуюска пачастунак"

Куханы і Рагвалодаў камень

Як на Аршаншчыне захоўваюць традыцыі

Усё вялікае пачынаецца з малага. Гэта аксіёма. Таму наядзіўна, што патрыятызм падходзіць з самых здаецца, дробных дэталяў, якія памяць зберагае з ранняга дзяцінства. Тое могуць быць сямейныя звычкі, пачуцця ў маленцва паданні і нават водар страў, што гатавала маці альбо бабуля. Супрацоўнікі Лісуюска сельскага Дома культуры на Аршаншчыне збіраюць і захоўваюць менавіта такія каштоўныя драбніцы.

Руплівіцы вядомыя далёка па-за роднай вёскай. Яны заснавалі клуб па інтарэсах "Лісуюска пачастунак", які аб'яднаў аматараў традыцыйнай беларускай кухні. Жанчыны ўпоўняюць, што нацыянальныя стравы лепш за ўсё даюць уяўленне пра лад жыцця нашых продкаў і адлюстроўваюць непарыўную сувязь тутэйшых з прыродным асяроддзем. Далучэнне да кулінарнай спадчыны фарміруе ў чалавеку глыбокае адчуванне сувязі з далёкімі папярэднікамі і роднымі мясцінамі.

— Мы зберагаем рэцэпты бабуль. Спаліўся, што і нашы дзеці пяроймуць гэтыя традыцыі, — гаворыць загадчыца Лісуюскага сельскага Дома культуры **Ташыяна Прыбытка**. — У клубе мы не толькі захоўваем спрадвечную мясцовую кухню, але і развіваем яе, робім неардынарныя рэчы з печыва. Напрыклад, ядомыя лашці і гаршкі розных памераў і форм.

Клуб удзельнічае ў сямі мерапрыемствах Аршанскага раёнскага Цэнтра культуры і прэзентуе гасіям традыцыйныя стравы разгэна. На пачатку гэтага года прыжочы і смачны лісуюска пачастунак нават паказвалі па беларускім тэлебачанні.

ВЯРНУЦЬ У ДЗЯЦІНСТВА

Адметнасць нашай кухні — шырокае распаўсюджанне страў з бульбы. Гэта драўнік, зразы, бабка, клёйкі. Але герані адлюстравана перавагу вылучыць. У Лісуюнах у даўніну былі папулярныя бліны, хрушчкі, скавароднікі, куханы.

Сёння мала хто ведае, што такое кухан. У тлумачальным слоўніку напісана, што гэта булка, начыненая шыбуляй. Але насамрэч кухан — невялікі салодкі коржык, дзавозіў Максім Гарэцкі. Аб тым жа сведчаць удзельніцы клуба "Лісуюска пачастунак". Калі вы належыце да старэйшага пакалення, памятаеце, напэўна, коржыкі па восем капеек са школьнай сталовай. Лісуюска куханы вельмі на іх падобныя.

Кулага больш вядомая. У інтэрнэце пра яе ёсць даволі падрабязныя звесткі. Мастацкі кіраўнік сельскага Дома культуры Святлана Дзюшкевіч распавядае, што ў Лісуюнах кулагу робяць па рэцэпце бабуль са ржаной мукі з любімымі даступнымі дадаткамі. У даўнія часы гэта былі лясныя ягады, мёд і мята. Зараз таксама выкарыстоўваюць кукурузны альбо бульбяны крухмал, цукор. Атрымліваецца кісла-салодкая маса, падобная на густы вязкі мармелад, які можна рэзаць нажом. Падавалі такія прысмакі як самастойны дэсерт і ў спалучэнні з куханам. Кулагу рабілі ў якасці абрадавай стравы на Купале і пачастунку для дзяцей.

НЕ ЛАСУНКАМІ АДЗІНЫМІ

Дзейнасць вясковай установы не абмяжоўваецца захаваннем традыцыйнай народнай кухні. Адмыслоўцы забяспечваюць культурнае жыццё ў Лісуюнах, Тумінічах, Барышаеве, Мезеняеве, Вархоўі і Дзятлаве. Агулам там жыве 463 чалавекі.

Для школьнікаў па выхадных працуюць гурткі. Дарослыя бавяць час у клубе па інтарэсах "Сударушка" — рыхтуюць тэатралізаваныя сцэны і танцы, якія паказваюць на мерапрыемствах да знамянальных гадавін і юбіляў. Ёсць у Лісуюнах брэндавае свята — Дзень калодзежа, якое мясцовыя спраўляюць штогод у жніўні. Па традыцыі на студні завязваюць блакітныя стужачкі, сімвалы вады, і загадваюць жададні.

ПАМЯЦЬ ПРА СВАТІНЮ

У Лісуюска сельскім Доме культуры рупліва вывучаюць гісторыю краіны. Ёсць уа ўстанова і экспазіцыя, прысвечаная легендарнаму Рагвалодаву каменю. Гэты манументальны старажытна-нарскі помнік апіраўся на XII стагоддзі месціўся ў капліцы ля вёскі Дзятлава і стаў шырока вядомы ў 1790-я, пасля публікацый у пецярбургскіх выданнях.

Вялікі камень няправільнай формы важаў па розніцах 24 тоны. На ім былі высечаны шасціканцовы крыж і надпіс: "В лето 6679 месяца мая в 7 день доспен крест сый. Господи помози рабу своему Василию в крещении именем Рогволоду сыну Борисову". Па меркаваннях даследчыкаў, такім чынам на загад князя Рагвалода Барысавіча паліа галоднай зімы 1170—1171 гадоў з надзеяй на ураджай быў асвечаны паганскі абрадавы валун.

На працягу XIX стагоддзя гэты аб'ект неаднаразова даследавалі. Нарэчце вакол яго нават пабудавалі царкву Святых Барыса і Глеба. Захаваўся фотаздымак 1896 года з каменем на алтарнай частцы.

Старыя людзі і сёння вераць, што першапачаткова валун стаіў на чатырох нагах і уяўляў сабой нейкага звера. Між нагамі яго нібыта цякла крыніца з жывой вадой. Але аднойчы мясцовы млытар адбіў істочне галаву, каб зрабіць з яе жорны. Тэй жорны пераацэлілі ўчынці ўсю гаспадарку мужчыны, забралі здароўе і нават жыццё. Крыніца знікла, а камень стаў урастаць у зямлю.

На жаль, у 1930 годзе ўнікальны помнік узарвалі нібыта дзеля будаўніцтва шашы Мінск — Масква. У 1998-м да Дзя Беларускага пісьменства ў Оршы ўсталявалі памемную копію Рагвалодава каменя. А ў Лісуюнах стварылі макет святнін і перадаюць нашчадкама звязаны з каменем легенды.

Вялікі камень няправільнай формы важаў па розніцах 24 тоны. На ім былі высечаны шасціканцовы крыж і надпіс: "В лето 6679 месяца мая в 7 день доспен крест сый. Господи помози рабу своему Василию в крещении именем Рогволоду сыну Борисову". Па меркаваннях даследчыкаў, такім чынам на загад князя Рагвалода Барысавіча паліа галоднай зімы 1170—1171 гадоў з надзеяй на ураджай быў асвечаны паганскі абрадавы валун.

На працягу XIX стагоддзя гэты аб'ект неаднаразова даследавалі. Нарэчце вакол яго нават пабудавалі царкву Святых Барыса і Глеба. Захаваўся фотаздымак 1896 года з каменем на алтарнай частцы.

Віктар Гаўрыш
Фота аўтара

Макеты Рагвалодава каменя ў Барыса-Глебскай царквы

Падчас выступлення, 2023 год

Ад гармоніка да саксафона

Народны ансамбль музыкі "Верхнядзвінскія музыкі" створаны ў 2009 годзе пры раённым Доме культуры. Калектыў пад кіраўніцтвам Май Рубель аб'яднаў шэсць самадзейных артыстаў, што зберагаюць мясцовыя традыцыі выканальніцтва.

Кіраўнік калектыву Май Рубель

Ідзе падпіска на II паўгоддзе 2024 года

Газета "Культура"		Газета "Культура" + часопіс "Мастацтва" (камплект)		Часопіс "Мастацтва"	
Індывідуальны	Ільготны	Індывідуальны	Ільготны	Індывідуальны	Ільготны
63875	63872	63874	63872	74958	74958
1 мес. — 25,43 руб., 3 мес. — 66,29 руб., 6 мес. — 92,58 руб.	1 мес. — 190,39 руб., 6 мес. — 125,94 руб.	1 мес. — 23,02 руб., 3 мес. — 99,06 руб., 6 мес. — 198,12 руб.	1 мес. — 190,39 руб., 6 мес. — 125,94 руб.	1 мес. — 20,84 руб., 3 мес. — 62,52 руб., 6 мес. — 125,04 руб.	1 мес. — 20,84 руб., 3 мес. — 62,52 руб., 6 мес. — 125,04 руб.
Ведомасны	Індывідуальны	Ведомасны	Ільготны	Ведомасны	Ільготны
63875	63872	74958	63872	74958	74941
1 мес. — 25,04 руб., 3 мес. — 75,12 руб., 6 мес. — 150,24 руб.	1 мес. — 150,24 руб., 6 мес. — 81,85 руб.	1 мес. — 40,84 руб., 3 мес. — 122,52 руб., 6 мес. — 245,04 руб.	1 мес. — 150,24 руб., 6 мес. — 81,85 руб.	1 мес. — 20,84 руб., 3 мес. — 62,52 руб., 6 мес. — 125,04 руб.	1 мес. — 105,89 руб., 6 мес. — 105,89 руб.
Ільготны (для асобнага асоб. ілі афармленага падпіску на адрас сваіх супраўніжнікаў і членаў сям'і)	Ільготны (для асобнага асоб. ілі афармленага падпіску на адрас сваіх супраўніжнікаў і членаў сям'і)	Ільготны (для асобнага асоб. ілі афармленага падпіску на адрас сваіх супраўніжнікаў і членаў сям'і)	Ільготны (для асобнага асоб. ілі афармленага падпіску на адрас сваіх супраўніжнікаў і членаў сям'і)	Ільготны (для асобнага асоб. ілі афармленага падпіску на адрас сваіх супраўніжнікаў і членаў сям'і)	Ільготны (для асобнага асоб. ілі афармленага падпіску на адрас сваіх супраўніжнікаў і членаў сям'і)
63879	63879	74986	63879	74986	74911
1 мес. — 17,88 руб., 3 мес. — 52,14 руб., 6 мес. — 104,28 руб.	1 мес. — 17,88 руб., 3 мес. — 52,14 руб., 6 мес. — 104,28 руб.	1 мес. — 50,76 руб., 3 мес. — 179,28 руб., 6 мес. — 358,56 руб.	1 мес. — 17,88 руб., 3 мес. — 52,14 руб., 6 мес. — 104,28 руб.	1 мес. — 50,76 руб., 3 мес. — 179,28 руб., 6 мес. — 358,56 руб.	1 мес. — 105,89 руб., 6 мес. — 105,89 руб.

Афіша з 28 чэрвеня па 5 ліпеня

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Рэлігія і вуніт". Да 7 ліпеня.
- Выстава твораў удзельнікаў студыі вясных мастакоў при Цэнтральным Доме ацэраў Узроек Сі Рэспублікі Беларусь "Бацкаўшчыне служыць". Да 7 ліпеня.
- Рэкламна-выставачны праект "80. Арт-хроніка вызвалення", прысвечаны гадавіне вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Узвзе гледачу прапанаваны рэпрадукцыі знакамітых твораў айчынных мастакоў з калектыва музея. Станцыя метро "Кастрычніцкая" (выхад да ГУМА, Кастрычніцкай плошчы і Палаца Рэспублікі). Да 15 ліпеня.
- Экспазіцыя "Ю. Пн. Я. Кругер. Мастацкая школа Беларусі". Выставачны корпус, вул. Карла Маркса, 24, паверх 3, залы 1 і 2. Да 18 жніўня.
- Экскурсіі: "Самыя-самыя... (6+)"; "Ягоа колеру з'явіўся" (6+); "Казы Усходу" (10+); "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+); "Партрэты аўіяна мінулых пакаленняў... (10+); "Піць моў каханна" (16+); "Жаночы партрэт" (16+); "Мінск у музеі" (16+). Пrowadзяцца заўсёды.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Праграма "Кафляныя «лостаркі» шляхецкай сідзібы". Пrowadзіцца заўсёды.
- Квэст "Тамніцы старажытнай сідзібы". Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Квэст "Помнік мінулага". Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсіі "Інтэр'ер шляхецкай сідзібы". Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсіі "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсіі "Сідзібы партрэт". Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава работ вядомага народнага майстра, разьбяра па дрэве, жывапісца, графіка Апанасія Фларыянавіча Пулко (1893—1984) "Я Беларусь". Да 30 чэрвеня.
- Батлечны спектакль. Пrowadзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Саломаллячненне". Пrowadзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Лялька-мотанка". Пrowadзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Каштэц". Пrowadзіцца заўсёды.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Арт-лекторіум "Зразумела мастацтва". Пrowadзіцца заўсёды.
- Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

**МАГІЛЁўСЬКІ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**
г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Спектакль-канцэрт, заснаваны на рэальных падзеях з лістоў франтавіка, **"Проста ты ўмела чакаць..." (12+)**. Прэм'ера. **28 чэрвеня ў 18.30, 2 ліпеня ў 18.30.**
- Казка **"Як стаць супергероём?" (0+)**. Прэм'ера. **29 чэрвеня ў 12.00.**
- Музычная казка ў 2 дзеях **"Царэўна-жаба" (6+)**. **30 чэрвеня ў 12.00.**
- Рамантычная камедыя ў 2 дзеях **"Я бяру гэтага хлопца" (16+)**. **30 чэрвеня ў 18.30.**
- Камедыя ў 3 дзеях **"Рамантыкі" (12+)**. **4 ліпеня ў 18.30.**
- Пастаноўка "замест ліста" ў 1 дзеі **"Лілічка" (16+)**. **5 ліпеня ў 18.30.**
- Трагедыя па матывах камедыі **"Дон Жуан" (16+)**. Прэм'ера. **6 ліпеня ў 18.30.**
- Музычная казка ў 1 дзеі **"Дзюймовачка" (0+)**. **7 ліпеня ў 12.00.**
- Містычны трылер, камедыя абсурду **"Гульцы" (12+)**. Прэм'ера. **7 ліпеня ў 18.30.**

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ**
г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabilet@mail.ru

- Канцэрт класікі рока **"Дым над вадой" (12+)**. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца на вул. Валгаградскай, 35. **28 чэрвеня ў 19.00.**
- Музычная камедыя па п'есе У. Галубка ў 2 дзеях **"Пісаравы імяніны" (16+)**. Галоўная сцэна. **28 чэрвеня ў 19.00, 5 ліпеня ў 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзеях **"Паўлінка" (12+)**. Галоўная сцэна. **29 чэрвеня ў 19.00.**
- Трагікамедыя **"Апошні атракцыён" (16+)**. Галоўная сцэна. **1 ліпеня ў 19.00.**
- Драма **"А зоры тут ціхія" (12+)**. Галоўная сцэна. **2 ліпеня ў 19.00.**
- Спектакль **"Двор майго дзяцінства" (12+)**. Камерная сцэна. **4 ліпеня ў 19.00.**
- Спектакль **"Казка аб мёртвай царэўне..." (6+)**. Галоўная сцэна. **8 ліпеня ў 11.30, 9 ліпеня ў 11.30.**
- Імпрэза **"Музыка душы. Роднае" (0+)**. Камінная зала. **8 ліпеня ў 19.00.**
- Трагіфарс **"Donna sola" ("Жанчына адна") (18+)**. Камерная сцэна. **9 ліпеня ў 19.00.**

УНП 10037901

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Канцэрт **"Вечар старадаўняга раманса" (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **28 чэрвеня ў 19.30.**
- Балет у 2 дзеях **"Папялушка" (6+)**. Прэм'ера. **29 чэрвеня ў 11.00 і 18.00, 6 ліпеня ў 11.00 і 18.00, 7 ліпеня ў 18.00.**
- Канцэрт **"Партрэты. Ісак Дунаеўскі"**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **30 чэрвеня ў 18.30.**
- Экскурсія **"Унікальны свет закліса Вялікага тэатра Беларусі" (6+)**. **4 ліпеня ў 15.30, 5 ліпеня ў 11.00 і 15.30, 6 ліпеня ў 14.00.**
- Канцэрт **"Музычны круізі" (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **5 ліпеня ў 19.30.**

УНП 191081322

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, вул. Няркасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава работ удзельнікаў VI Міжнароднага фестывалю **"ТэкСтыльны букет"**. **Да 21 ліпеня.**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978,
час працы: аўторак – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава **"Зямля крывавіц гісторыяй"**. **Да 25 жніўня.**

УНП 192545414

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК
"НЯСВІЖ"**
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Летні джазавы фестываль **"Джаз у горадзе Н."**. Выступленні Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі імя М. Я. Фінберга ў цэнтральным двары палаца:
– праграма **"У рытмах джаза" (5 ліпеня ў 20.00)**,
– праграма **"Джаз на ўсе часы" (6 ліпеня ў 20.00)**.
- Выстава **"Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі"**. Калекцыйныя залы "Случцкія паясы". **Да 31 ліпеня.**
- Часовая экспазіцыя **"Ператвораныя ў попел"**.
- **Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. **Да 13 кастрычніка.**
- Выставачны праект **"Прыгажосць і мода. XIX–XXI стагоддзі"**. **Да 20 кастрычніка.**
- Экспазіцыя **"Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені"**. Аўтар праекта А. Палеўскі. Малая выставачная зала. **Да 18 лістапада.**
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманнія нясвіжскага двара"**.
- У складзе пастаяннай экспазіцыі.
• Квэст **"Палацавыя таямніцы"**.
- Виртуальныя выставы: **"Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж – здабытак сусветнай культуры"**, **"Разбураны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа"**, **"Шэдэўры калекцыі ў ўнікальных артэфакты музея-запаведніка "Нясвіж"**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Інфармацыйна-касавы цэнтр

- **г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**
- Выстава работ мастака, члена Беларускага саюза мастакоў Генадзя Чыстага **"З душой вясны і першаю ўсмешкай лета"**. **Да 9 ліпеня.**

Аддзел экскурсійнай, культурнай і навуковай дзейнасці

- **"Палацавы ансамбль" (г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2)**
- **Выстава карт са збораў Беларускага геаграфічнага таварыства і геадзічных прыбораў з калекцыі кампаніі "Геакарт"**. **Да 14 жніўня.**

Архітэктурны помнік "Случцкая брама"

- **(г. Нясвіж, вул. Случцкая)**
- Часовая экспазіцыя **"Колер і святло. 3 гісторыі вітражнага мастацтва"** з фондаў музея-запаведніка. **Да 30 верасня.**

Ратуша

- **(г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**
- Фотадакументальная часовая экспазіцыя **"Шлях да Перамогі. Вызваленне Беларусі"**, прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. **Да 31 ліпеня.**

Пастаянныя экспазіцыі

- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст."**
- **Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў "Культура часу"**. З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сожэтна-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

Падробязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

БЕЛАРУСЬКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка-гульня ў 2 дзеях **"Бука" (3+)**. **29 чэрвеня ў 11.00.**
- Жарт у 2 дзеях паводле беларускай народнай казкі **"Піліпка і Ведзьма" (5+)**. **4 ліпеня ў 18.00.**

УНП 300001869

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ
г. Віцебск, вул. Леніна, 69,
тэл.: 8 0212 368387 (каса),
сайт: vitebsk-fl.by

- **Гарадское свята "КУПАЛА-ФЭСТ"** – песенны конкурс, канцэрты, арт-тэрапія, майстар-класы па народных танцах і рамяствах, фашн-шоу, музычны квіз, гістарычная рэканструкцыя, спартыўныя гульні і многае іншае! **6–7 ліпеня з 11.00 да 24.00.**

УНП 300149385

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Караліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя графікі эстампнай майстэрні Генадзя Вяля **"БРЕСТ-ХУДОЖКА-PRINT"** – **"Казачныя сны"**. Паўночны корпус палаца, мансарда. **Да 28 чэрвеня.**
- Музычнае шоу **"У стылі кінахіт" (12+)**. Канцэрт з удалым салістаў і сімфанічнага аркестра Музыкальнага тэатра. **29 чэрвеня ў 21.00.**
- Культурная акцыя **"Сям'я"**. Індывідуальныя экскурсіі і музейныя заняты сямі відаў для сямейных груп з магчымасцю бясплатнага наведвання салона гістарычных гульняў "У князя Міхайла". **Да 30 чэрвеня.**
- **Святочны канцэрт да Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь і 80-годдзя вызвалення Беларусі.** Унутраны двор замка. **2 ліпеня ў 15.00.**
- Квэст **"Таямніца двух куфраў"**. **6 ліпеня ў 15.30.**
- Выстава фатаграфій, прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Інфармацыйна-касавая зала. **Да 20 ліпеня.**
- Касцюміраваная выстава **"Гісторыя ў асобах"** Цэнтральнага музея васковых фігур Санкт-Пецярбурга. **Да 30 верасня.**
- Экспазіцыя **"Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку"**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- Сямейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняты для дзяцей сярэдняга школьнага узросту. **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асаблівае жаночага касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."**, **"Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

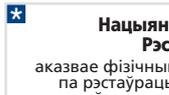

**БЕЛАРУСЬКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **3 ліпеня для наведвальнікаў музея падрыхтавана святочная праграма!** Падробязнасці на сайце wagmuseum.by.
- Часовая экспазіцыя **"Мы набліжалі Перамогу"**. Сумесны выставачны праект з дзяржаўным прадпрыемствам "Белгездзія".
- Часовая экспазіцыя **"Адзіная памяць верныя"**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя **"Музей. Час. Памяць"**, створаная ў рамках праекта "Адкрытыя фонды".
- Інтэрактыўная праграма **"Салдаты неба"**. Пляцоўка самалёта Лі-2. Запісацца можна па тэлефоне 8 017 2030792 у панядзелак – пятніцу з 9.00 да 18.00.
- **Праграма праводзіцца па нядзелях да верасня.**

УНП 100235472

**Нацыянальны мастацкі музей
Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,
8 025 6677819.**

УНП 100307771

КУЛЬТУРА

Сайт:
kultura-info.by
E-mail:
kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — рэдакцыйна-
выдавечкая ўстанова
"КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.
Рэдакцыя газеты "Культура":
Галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.
Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.
Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНУСКАЯ.
Рэдактары аддзелаў —
Віктар ГАУРЫШ,
Данііл ШЭЙКА.

Аглядальнікі рэдакцыі —
Яўгенія ГАБЕЦ,
Антон РУДАК,
Ганна САКАЛОВА,
Ілья СВЯТЫН,
Зміцер ЮРКЕВІЧ,
Аляксандр ЮРКЕВІЧ.
Рэдактары літаратурныя —
Машэві ЗАЙЦАУ,
Лілія НАЛІЦА,
Рэдактар мастацкі —
Мікалай КАСЦЮКОУ.
Адрас рэдакцыі:
220013, г. Мінск,
проспект Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адзел: 8 017 2860797.
Падпісныя індэксy:
63875, 638752, 63879.
Ільготны на паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета "Культура"
і часопіс "Мастацтва"):
63874, 638742 (зніжка 10 %).
Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах
рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць
прозвішча, поўнаасцю імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
зваротнае месца працы,
асноўны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэдакцыйна
і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 27.06.2024
у 16.00. Замова № 1326.
Наклад 3420.
Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства "Выдавечтва
"Беларусі Дом друку"
220013, г. Мінск,
проспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.
© "Культура", 2024.